

**VILNIAUS MIESTO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO SKYRIAUS
VEDĖJAS**

**ĮSAKYMAS
DĖL PRITARIMO VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „RASA“
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI**

2025 m. birželio d. Nr. A15 /25(2.1.4E-IKU)
Vilnius

Vadovaudamasi Ikimokyklinio ugdymo kriterijų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-627 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programų kriterijų aprašo“, 3 punktu ir Vilniaus miesto savivaldybės mero 2025 m. vasario 24 d. potvarkiu Nr. 955-263/25 „Dėl Almedos Kučinskienės įgaliojimo“,

p r i t a r i u Vilniaus lopšelio-darželio „Rasa“ ikimokyklinio ugdymo programai.

Vedėja

-

Almeda Kučinskienė

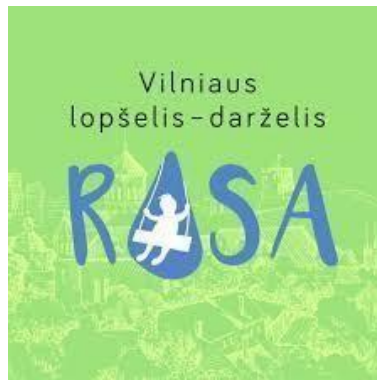
PRITARTA

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos
Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėjo
2025 m. d. įsakymu Nr.

PATVIRTINTA

Vilniaus lopšelio-darželio „Rasa“ direktoriaus
2025 m. d. įsakymu Nr.

Vilniaus lopšelis-darželis „Rasa“

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

„RASOS LAŠELIS“

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1.1 MŪSŲ POŽIŪRIS Į VAIKĄ IR JO UGDYMĄ(SI)

Vilniaus lopšelis-darželis „Rasa“ (toliau – Mokykla) – atvira, lanksti, šiuolaikiška, dinamiška mokykla, kurioje puoselėjama pagarba vaikystei, tikima kiekvieno vaiko galiomis ir siekiama prasmingo, autentiško ugdymo(si) miesto kontekste. Mūsų mokykla išsiskiria istorine kryptimi, kurioje miesto aplinka tampa trečiuoju ugdytoju, o ugdymo(si) turinys kuriamas gyvoje sąveikoje su miestu, bendruomene ir kultūrinėmis erdvėmis.

Mūsų tikslas – padėti vaikui ne „tapti kažkuo“, o būti savimi: atskleisti save, savo idėjas, galias ir gebėjimus per autentiškas patirtis. Vaikas yra aktyvus kūrėjas, tyrinėtojas, savito pasaulio atradėjas. Jo žinojimas gimsta iš pateiktos informacijos, iš asmeninės patirties, santykio ir klausimo „o kas, jeigu...?“. „**Miestas vaikui, vaikas miestui**“ – tai mokyklos ugdymo(si) filosofija, kuri atskleidžia mūsų santykį su vaiku, aplinka ir bendruomene.

Todėl mūsų mokytojas – tai ne tik žinių skleidėjas, bet ir kontekstų kūrėjas, miesto pažinimo palydovas ir vaiko potencialo įgalintojas. Mokytojas stebi, palaiko ir skatina vaikų iniciatyvas, reflektuoja kartu su vaikais ir kuria ugdymo(si) turinį, paremtą vaikų išgyventa patirtimi, domėjimosi sritimis ir klausimais.

Vadovaujamės konstruktyvistiniu, sociokultūriniu ir socialiniu kognityviniu požiūriu į ugdymą. Ypač artimos mums **Vygotskio** ir **Reggio Emilia teorijos**, kuriose socialinis santykis, kalba ir bendros veiklos patirtis laikomos vaiko raidos pagrindu. Vaikai ugdomi bendraudami, kurdami prasmes kartu su kitais – tiek grupėje, tiek šeimoje, tiek miesto aplinkoje.

Ugdymo(si) procesas mūsų mokykloje grindžiamas visuminės raidos samprata ir žaidimu bei patirtimi grįstu ugdymu. Tai atvira sistema, kurioje dalyvauja ne tik mokytojai, bet ir šeima, miesto bendruomenė, socialiniai partneriai. Tėvai, globėjai (rūpintojai) kviečiami dalyvauti veiklose, bendruose projektuose, kartu kurti ryšį su vaiku ir jo ugdymu.

Ypatingas dėmesys skiriamas vaikų emocinei gerovei: santykiams grupėje, savijautai, empatijai, gebėjimams spręsti konfliktus, reikšti emocijas ir jas atpažinti. Kiekvienas vaikas turi teisę jaustis saugus, laukiamas ir reikšmingas – tik tokiomis sąlygomis atsiskleidžia jo ugdymosi potencialas.

Mūsų ugdymo(si) modelis grindžiamas įsitikinimu, kad vaikystė – unikalus ir nepakartojamas gyvenimo etapas, turintis savo vertę čia ir dabar. Todėl vaikui sudaromos sąlygos veikti savarankiškai, tyrinėti pasaulį jam suprantamu būdu, kelti klausimus, eksperimentuoti, suklysti ir iš naujo bandyti. Svarbiausia – būti išgirstam, priimtam ir palaikomam.

Programos turinys grindžiamas universalios dizaino mokymuisi (UDM) principais. Įvairovė laikoma natūralia, nes barjerai slypi ne tik vaikų gebėjimuose, bet ir ugdymo(si)

aplinkoje. Todėl ugdymas kuriamas taip, kad kiekvienas vaikas galėtų patirti sėkmę: pritaikant metodus, aplinką, priemones, įtraukiant specialistų pagalbą ir kuriant pozityvią, palaikančią ugdymo(si) kultūrą.

Mūsų išskirtinumas – „mokykla be sienų“: vaikai mokosi ne tik mokyklos patalpose, bet ir miesto parkuose, aikštėse, bibliotekose, meno galerijose ir gatvėse. Tokiu būdu ugdymo(si) procesas tampa autentiškas, prasmingas, įtraukiantis ir giliai įsimintinas. Vaikų sumanymai, klausimai ir patirtys tampa pagrindu tolesniam ugdymo(si) planavimui.

Atsižvelgdami į mokyklos vertybes ir ugdymo(si) kryptį, išskiriame šias prioritетines veiklos sritis:

- miesto kaip trečiojo mokytojo į(si)veiklinimas – ugdymas vyksta įvairiose miesto erdvėse;
- vaikų balsu grindžiamas ugdymas(is) – turinys kuriamas remiantis vaikų iniciatyvomis;
- tyrinėjimu, patirtimi ir projektais grįstas ugdymas – mokymasis per veikimą, bandymus ir refleksiją;
- emocinės gerovės stiprinimas – sąmoningas dėmesys vaikų jausmams ir santykiams;
- įtraukusis ugdymas taikant UDM principus – visiems vaikams sudaromos sąlygos sėkmei;
- partnerystė su šeima ir bendruomene – tėvai, globėjai (rūpintojai) ir miesto bendruomenės nariai tampa ugdymo partneriais;
- kūrybinės ir kultūrinės raiškos plėtojimas – per meną, kultūrą ir estetinę patirtį miesto kontekste.

1.2. UGDYMA(SI) GRINDŽIANČIOS VERTYBĖS

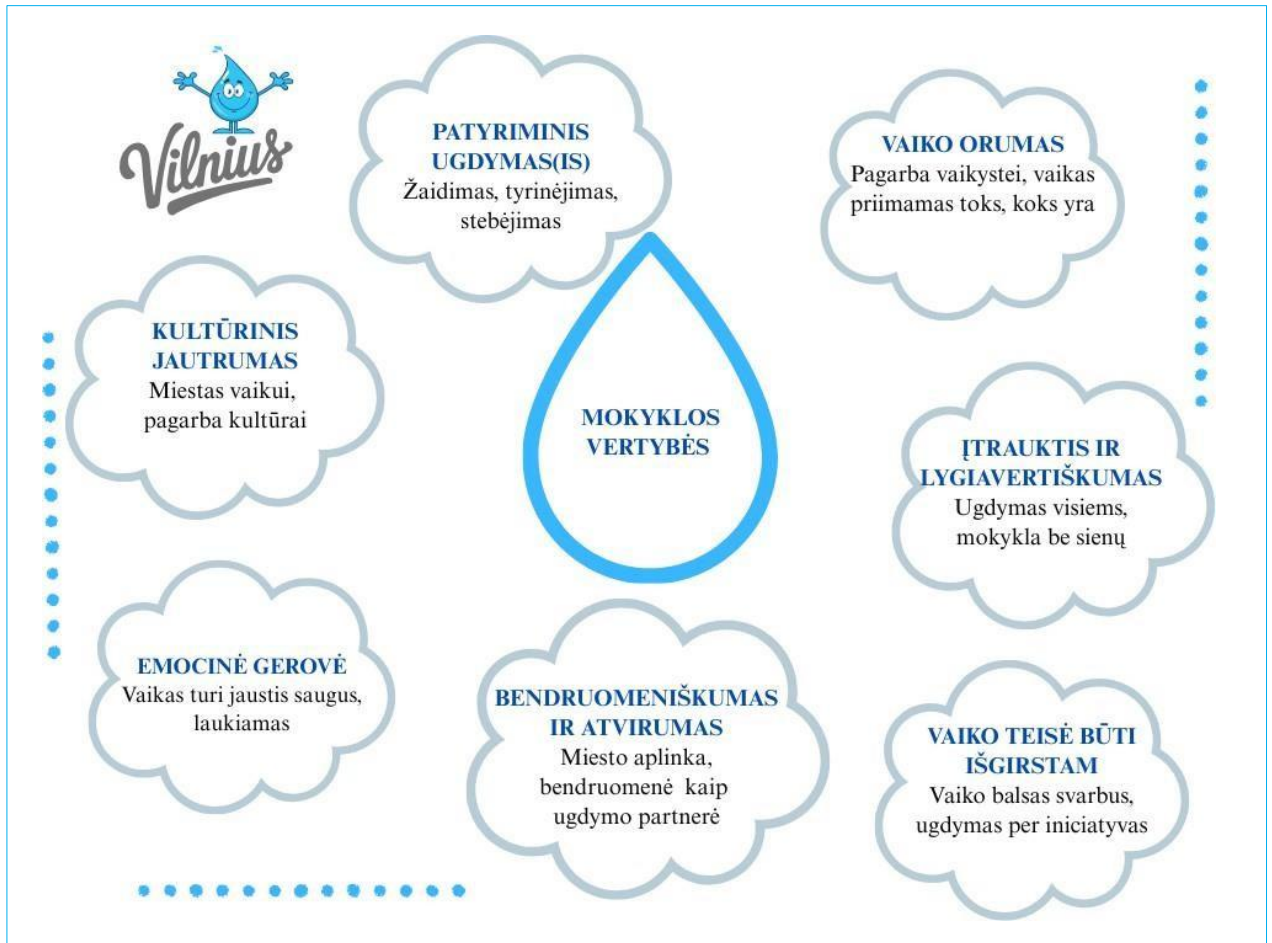
Mūsų vertybės atspindi tai, kuo tikime ir kaip veikiame – ar tai būtų vaikas, mokytojas, tėvai, globėjai (rūpintojai) ar bet kuris bendruomenės narys. Vertybės yra bendras pagrindas, kuriuo remdamiesi kuriame saugią, pagarbią, vaikų iniciatyvoms atvirą ugdymo(si) aplinką, grindžiamą bendryste ir vaiko potencialo įgalinimu.

Šios vertybės formuoja mūsų ugdymo(si) kryptį, grįstą vaiko patirtimi, bendruomene ir atvira, įtraukia aplinka. Remiamės požiūriu, kad vaikas yra aktyvus, smalsus, kūrybingas ir gebantis mokytis per santykį su kitais (žr. 1 paveikslą).

Vadovaudamiesi Vygotskio ir Reggio Emilia teorijomis, vertiname bendradarbiavimą, vaikų balsą ir dalyvavimą, tyrinėjimą, kūrybiškumą, refleksiją bei dialogą kaip svarbiausius ugdymo(si) proceso principus.

Siekiame kurti pagarbius ir pasitikėjimu grįstus santykius su vaikais bei jų šeimomis, pripažindami tėvus, globėjus (rūpintojus) kaip svarbius ugdymo partnerius, kartu kuriant vaikui palankią aplinką augti, tyrinėti ir kurti.

1 paveikslas. Mokyklos vertybės, grindžiančios ugdymo(si) kryptį

1.3 VAIKAI IR JŲ POREIKIAI

Mokykloje ugdomi įvairios asmeninės patirties, šeimos kultūros, socialinės aplinkos ir unikalių ugdymosi poreikių vaikai nuo 1 iki 6/7 metų. Kiekvienas vaikas priimamas toks, koks yra – su savo temperamentu, idėjomis, pasaulio suvokimu ir individualia raida. Ugdymas grindžiamas pasitikėjimu vaiko prigimtineis galiomis augti ir mokytis.

Ugdymo turinys planuojamas atsižvelgiant į šiuos amžiaus tarpsnių ypatumus ir svarbiausius vaikų poreikius.

Pagrindinis vaikų nuo gimimo iki 1,5 metų poreikis – saugumas. Šiame etape ypač svarbu dažnas emocinis kontaktas, ramus tonas, artumas, buvimas šalia. Taip kuriamas saugumo jausmas, kuris tampa pagrindu tolimesniam mokymuisi.

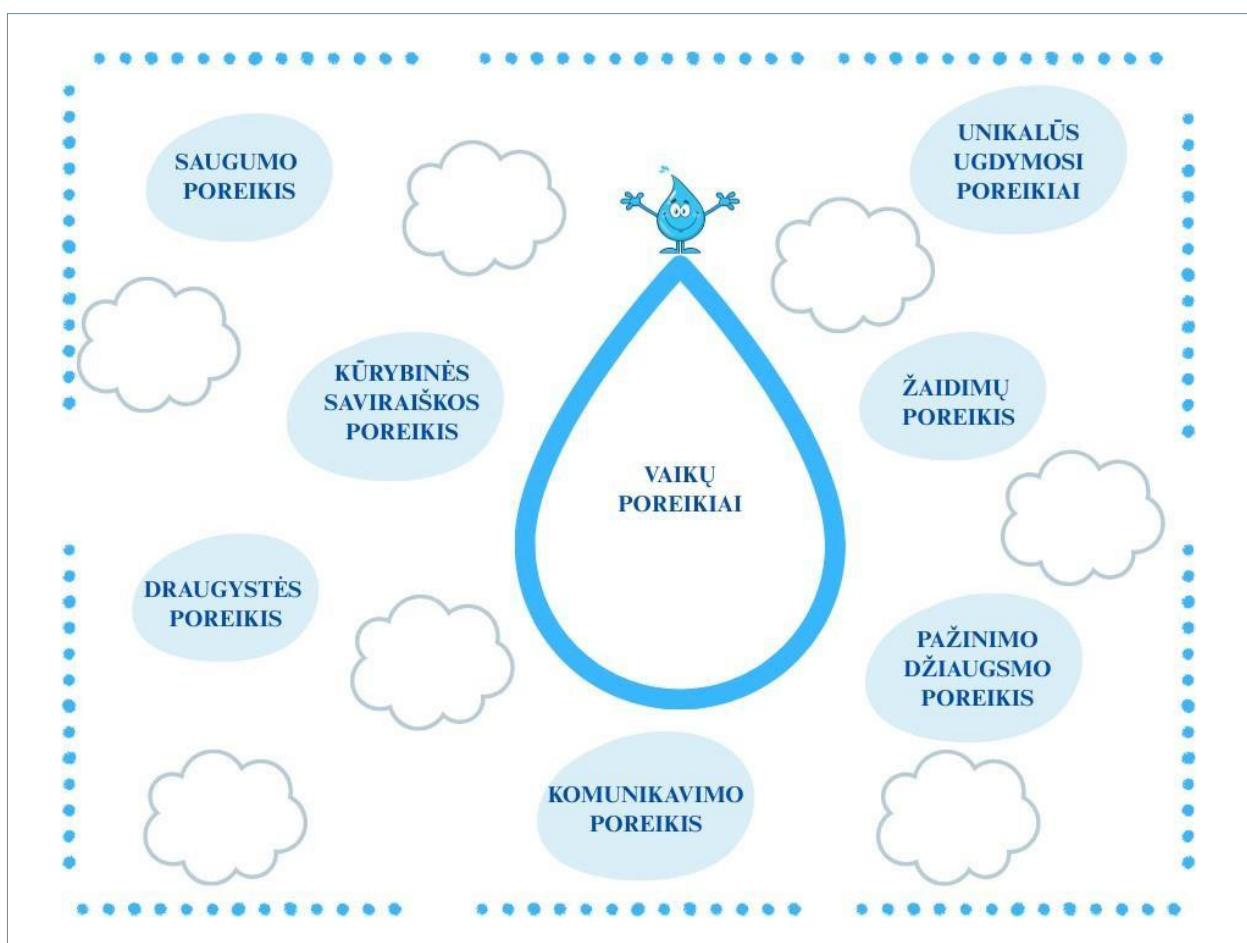
1,5–3 metų vaikai – smalsūs tyrinėtojai. Jiems svarbu patiems išbandyti, pasiekti, tyrinėti, spręsti. Šiuo laikotarpiu svarbus aktyvus judėjimas, savarankiškumas, pirmieji socialiniai santykiai.

3-4 metų vaikai – aktyvūs tyrinėtojai. Jiems svarbu bendrauti su bendraamžiais, išreikšti savo mintis ir emocijas, dalyvauti bendrose veiklose. Šiuo laikotarpiu stiprėja kalbiniai gebėjimai, plečiasi vaizduotė, savarankiškumas ir gebėjimas laikytis susitarimų.

5–6/7 metų vaikai – kūrybingi ir savarankiški tyrinėtojai. Jiems svarbu kelti klausimus, ieškoti atsakymų, kurti, bendradarbiauti ir įgyvendinti savo idėjas. Šiuo laikotarpiu stiprėja gebėjimas susikaupti, planuoti, reflektuoti patirtį, gilėja supratimas apie pasaulį ir savo vaidmenį jame.

Mokykloje sistemingai tenkinami ir turtinami šie vaikams svarbūs poreikiai (žr. 2 paveikslą):

2 paveikslas. Vaikų poreikiai

Visuose ugdymo(si) etapuose mokytojas veikia kaip vaiko mokymosi palydovas – stebėdamas, įgalindamas, kartu su vaiku konstruodamas prasmingas patirtis ir padėdamas vaikui tyrinėti pasaulį jo tempu.

1.4.TĖVŲ (GLOBĖJŲ) IR VIETOS BENDRUOMENĖS POREIKIAI

Šeima – pirmoji ir svarbiausia vaiko ugdytoja. Nuo jos prasideda vaiko ryšys su pasauliu, o mokykla tampa vieta, kur šis ryšys toliau vystomas per bendrą supratimą, pasitikėjimą ir partnerystę.

Mokykloje santykis su tėvais, globėjais (rūpintojais) grindžiamas partneryste – bendradarbiaudami siekiame užtikrinti nuoseklų, vaikui prasmingą ugdymosi procesą. Tėvai, globėjai, (rūpintojai) yra aktyvūs bendruomenės nariai – jie prisideda prie ugdymo(si) aplinkos kūrimo, dalyvauja renginiuose, projektuose, padeda puoselėti tradicijas ir kurti vaikų emocinę gerovę.

Bendravimas su šeima grindžiamas atvirumu, pagarba, jautrumu ir dėmesiu. Kiekvienas lūkestis mums svarbus: vieniems rūpi vaiko gebėjimų ugdymas, kiti tikisi šilumos ir saugumo, treči laukia pagalbos įveikiant iššūkius. Klausomės ir išgirstame, tariamės, einame kartu.

Tėvai, globėjai (rūpintojai) aktyviai įsitraukia į ugdymo(si) procesą – dalyvauja šventėse, vaikų kūrybinėse iniciatyvose, pasivaikščiojimuose po miestą, padeda kurti edukacinę aplinką, dalijasi savo žiniomis ir patirtimi. Tokiu būdu vaikas mato ir jaučia, kad jo pasaulis – vientisas: namai, mokykla ir miestas jungiasi į vieną prasmingą visumą.

Šeimos taip pat įtraukiamos į refleksijas apie vaikų ugdymosi pasiekimus ir vaikų individualius poreikius. Siekiame, kad kiekvieno vaiko raida būtų nuosekliai stebima ir aptariama kartu su šeima.

Bendravimui naudojame įvairias formas: individualius pokalbius, susitikimus, atvirų durų dienas, bendras veiklas, grupių popietes, šventes, taip pat skaitmenines bendravimo priemones – elektroninį dienyną ir elektroninį paštą.

Miesto bendruomenė – neatsiejama ugdymo(si) dalis. Miesto erdvės tampa vaikų pažinimo vietomis, o žmonės, kuriuos sutinkame – gyvomis istorijomis. Kartu su šeimomis ir miesto partneriais kuriame ugdymo(si) turinį, kuris įkvepia vaikus tyrinėti, pažinti, užduoti klausimus ir jaustis svarbiais.

Vaikystė mokykloje – tai pasaulis, kuris telpa į mažo vaiko žingsnius Vilniaus miesto takais, į atradimus parkuose, į šypsenas bendruomenės šventėse ir į rankas, kurias jis laiko eidamas šalia. Mums svarbu, kad vaikas augtų aplinkoje, pilnoje gyvybės ir judėjimo.

1.5. REGIONO YPATUMAI IR MOKYKLOS SAVITUMAS

Mokykla įsikūrusi Senamiestyje, viename iš istorinių ir daugiakultūrinių sostinės rajonų. Miesto vieta – ypač palanki prasmingam, į patirtį orientuotam ugdymui: čia gausu gyvos istorijos, kultūros ženklų, bendruomeniškų erdvių, kurios tampa natūraliomis vaikų ugdymo(si) aplinkomis. Vilnius – Lietuvos sostinė, kurioje susitinka praeitis ir dabartis, istorija ir inovacijos, įvairios kultūros ir patirtys. Mums tai labai svarbu – nes būtent tokioje aplinkoje auga mūsų vaikai: mieste, kuris kalba, kviečia, įkvepia ir augina. Mūsų ugdymo(si) filosofija „**Miestas vaikui, vaikas miestui**“ gimė iš šio miesto gyvybės – todėl Vilnius mums ne tik geografinė vieta, o kontekstas, turinys ir partneris.

Iš mokyklos pasiekiamos autentiškos miesto vietos, kurios ugdymo procese pasitelkiamos kaip patirtinio mokymosi kontekstas:

Gamta ir aktyvus judėjimas:

Rūdninkų skveras, Bernardinų, Reformatų, Pavilnio regioninis, Paupio kūdrų parkai – kviečiantys vaikus į žygius, judriuosius žaidimus, laisvą judėjimą, gamtos pažinimą ir tyrinėjimą;

Barbakano kalnas - atveriantis Vilniaus miesto panoramos erdvę su istorijos ženklais ir bendruomenės šurmuliu;

Kaukysos sporto aikštynas – aktyvaus judėjimo, komandinių žaidimų ir fizinio džiaugsmo vieta;

Technologijos, ryšiai ir pažinimas:

Vilniaus geležinkelio stotis ir muziejus – vaikų susidomėjimo objektas, kviečiantis pažinti judėjimo, ryšių ir miesto struktūros temas;

Energetikos ir technikos muziejus, tampantis patyriminės inžinerijos ir miesto technologijų pažinimo vieta;

Menas, kultūra ir kūryba:

MO muziejus – kviečiantis pažinti šiuolaikinį meną ir kūrybą;

Lietuvos nacionalinis muziejus – pritraukiantis siūlomomis edukacinėmis erdvėmis;

Vilniaus teatras „Lėlė“ – skatinantis vaikų kūrybą ir kūrybiškumą, pažintį su scenos menu.

Operos ir baleto teatras – ugdantis emocinį muzikos ir vaidybos suvokimą, bei siužetinių žaidimų įgūdžių formavimą(si);

Adomo Mickevičiaus biblioteka – siūlanti žaismingą skaitymą, įtraukianti vaiką į knygų pasaulį bei saviraišką per edukacines veiklas.

Istorinis ir kultūrinis pažinimas:

Rasų kapinės – kultūrinis, istorinis kontekstas – iškilių Lietuvos asmenybių: J.Basanavičiaus ir M.K. Čiurlionio pagerbimo ir atminimo lankytina vieta.

Senamiesčio „širdis“: Aušros vartai, Rotušės, Katedros, V. Kudirkos aikštės, Valdovų rūmai, Gedimino pilies bokštas – Vilniaus miesto kultūrinio ir istorinio paveldo pažinimas.

Mokykla aktyviai įgyvendina ugdymo(si) filosofiją **„Miestas vaikui, vaikas miestui“**, kuri ne tik įtraukia miesto aplinką į ugdymo(si) procesą, bet ir ugdo vaikų pilietinį, kultūrinį, socialinį sąmoningumą. Vaikai pažįsta miestą kaip erdvę, kurioje jie patys kuria, palieka pėdsaką ir jaučiasi svarbūs.

Ugdymo turinys organizuojamas taip, kad miestas taptų autentiška ugdymo(si) vieta: pasivaikščiojimai, ekskursijos, edukacijos, susitikimai su miesto žmonėmis, tyrinėjimai, meninės refleksijos ir projektinės veiklos padeda vaikams ne tik pažinti aplinką, bet ir kurti ryšį su ja.

Mūsų ugdymo(si) modelį formuoja: **Vygotskio sociokultūrinė teorija**, kuri įtvirtina mokymąsi per sąveiką, dialogą ir kultūrinį kontekstą; **universalus dizaino mokymuisi (UDM) principai**, kurie užtikrina kiekvieno vaiko dalyvavimą ir sėkmę; vaiko iniciatyva grįstas ugdymas, kuriame svarbi vaiko mintis, klausimas, pastebėjimas; projektinis, patirtinis, miesto kontekstui atviras ugdymas.

Taip pat remiamės **Reggio Emilia ugdymo filosofija**, kuri akcentuoja vaiką kaip aktyvų savo mokymosi kelio kūrėją, o aplinką – kaip trečiąjį mokytoją. Vaikų patirtys, estetiška ir kintanti aplinka, dialogu grindžiama sąveika bei dokumentavimas kaip mokymosi proceso dalis – tai elementai, įkvepiantys kurti jautrų, kūrybišką ir vaikų iniciatyvas palaikantį ugdymo(si) modelį. Kuriame erdves ir situacijas, kurios kviečia tyrinėti, išreikšti save ir bendradarbiauti.

Mokyklos mokytojai aktyviai bendradarbiauja su miesto švietimo mokyklomis, dalyvauja profesiniuose mokymuose, ugdymo inovacijų renginiuose, bendruose projektuose. Priimame studentus pedagoginei praktikai, bendradarbiaujame su mokyklomis, bibliotekomis, kultūros įstaigomis. Mokykla – tai vieta, kur Vilnius tampa vaikystės žemėlapiu, o vaikas – jo kūrėju.

Mokyklos programa peržiūrima kas trejus metus, siekiant užtikrinti jos aktualumą ir atitiktį vaikų ugdymo(si) poreikiams. Esant poreikiui, ji gali būti atnaujinta ir anksčiau – kai keičiasi mokyklos struktūra, švietimo politikos dokumentai, mokyklos įsivertinimo ar išorinio vertinimo rezultatai, ugdymo(si) kontekstas arba bendruomenės lūkesčiai.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo(si) programa grindžiama svarbiausiais principais, užtikrinančiais ugdymo(si) kryptingumą, vaiko prigimtinių galių sklaidą, visuminę raidą ir kokybiškas ugdomasias sąveikas. Miesto aplinka kaip trečiasis mokytojas, Vygotskio teorijos įžvalgos, Reggio Emilia filosofija, akcentuojanti vaiką kaip aktyvų ir kūrybišką savo pasaulio kūrėją, bei šeimos ir bendruomenės partnerystę – tai kontekstas, kuriame šie principai įgyja gyvą formą.

Ugdymo(si) ir priežiūros vienovės principas. Kiekviena kasdienė situacija – tiek suplanuota, tiek spontaniška – yra ugdanti. Vaiko raida vyksta per rūpestingą, nuoseklų mokytojo buvimą šalia.

Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermės principas. Atsižvelgiama į kiekvieno vaiko amžių, individualius gebėjimus, gyvenimo patirtį ir poreikius – skatinama visapusiška fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, meninė ir komunikacinė raida.

Žaismės principas. Žaidimas – pagrindinis vaiko mokymosi būdas. Žaismingumas, kūrybiškumas, vaizduotė ir tyrinėjimas yra kiekvienos dienos dalis.

Sociokultūrinio kryptingumo principas. Vaikai mokosi per kultūrines, tautines, pilietines vertybes, pažindami miesto istoriją, įvairovę ir bendruomenės tradicijas.

Integralumo principas. Ugdymas(is) vyksta per visų kompetencijų sąveiką – viskas, ką vaikas patiria, yra susiję: emocijos, judesys, mintys, kūryba, kalba, bendravimas.

Įtraukties principas. Kiekvienam vaikui sudaromos sąlygos dalyvauti, mokytis ir augti. Skiriamas dėmesys individualiems poreikiams ir mokymosi barjerų šalinimui.

Kontekstualumo principas. Ugdymas(is) vyksta realiose aplinkose – tiek mokyklos viduje, tiek mieste. Veikla pritaikoma pagal socialinį, kultūrinį, kalbinį ir gamtinį vaikų gyvenimo kontekstą.

Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Sprendimai priimami kartu su vaikais - atsižvelgiant į jų idėjas, pastebėjimus ir iniciatyvas, kurios formuoja ugdymo(si) eigą.

Lėtojo ugdymo(si) principas. Vaikams suteikiama pakankamai laiko tyrinėti, susikaupti, įsigilinti ir išgyventi „čia ir dabar“ patirtį. Skatinamas lėtas, patyrimu grįstas mokymasis.

Reflektyvaus ugdymo(si) principas. Vaiko emocijos, veikla ir jos rezultatai yra aptariami su juo pačiu – ugdymas vyksta per dialogą, reflektvų ir sąmoningą patirties apmąstymą.

Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Vaiko ugdymas paremtas šeimos ir mokytojų bendradarbiavimu. Tėvai, globėjai (rūpintojai) yra mokyklos bendruomenės dalis, kurianti ugdymo(si) turinį kartu.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI IR KONCEPTUALUS UGDYMO(SI) MODELIS

Ikimokyklinio ugdymo programos tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai

1. Užtikrinti įtraukųjį ugdymą, pritaikant turinį, aplinką ir metodus pagal universalaus dizaino mokymuisi (UDM) principus.
2. Įveiklinti miesto aplinką kaip ugdymo(si) kontekstą.
3. Stiprinti žaidimo vaidmenį ugdymo(si) procese.
4. Grįsti ugdymo turinį vaiko patirtimi ir poreikiais.
5. Skatinti smalsumą, refleksiją, planavimą ir įsivertinimą.
6. Kurti emociškai saugią, sveiką stiprinančią aplinką.
7. Plėtoti partnerystę su šeima ir bendruomene.

Konceptualus ugdymo(si) modelis

Mūsų mokyklos ugdymo(si) programos pagrindą sudaro visuminio ugdymo(si) samprata, kurios centre – vaikas su septyniomis galiomis: pasitikėjimo savimi, kūrybiškumo, lankstaus mąstymo, komunikavimo, socialinio jautrumo, rūpestingumo ir mokėjimo mokytis. (žr. 3 paveikslą)

3 paveikslas. *Vaiko galios*

Šios galios ugdomos į vaiką orientuotame, įtraukiamo ugdymo(si) procese, kuris paremtas:

- Vygotskio sociokultūrinė raidos teorija;
- Reggio Emilia edukacijos principais;
- Universalaus dizaino mokymuisi (UDM) modeliu.

Vaikas nėra pasyvus žinių gavėjas – jis aktyvus tyrinėtojas, kūrėjas, bendruomenės dalyvis, augantis miesto ir kultūros kontekste, atsižvelgiant į jo individualius poreikius ir galias.

Ugdymosi sritys ir teminės sritys

Ugdymo(si) turinys struktūruojamas pagal nacionalines ugdymosi sritis, apibrėžtas Ikimokyklinio ugdymo gairėse (2023 m.):

- **Mūsų sveikata ir gerovė**
- **Aš ir bendruomenė**
- **Aš kalbų pasaulyje**
- **Tyrinėju ir pažįstu aplinką**
- **Kuriu ir išreiškiu**

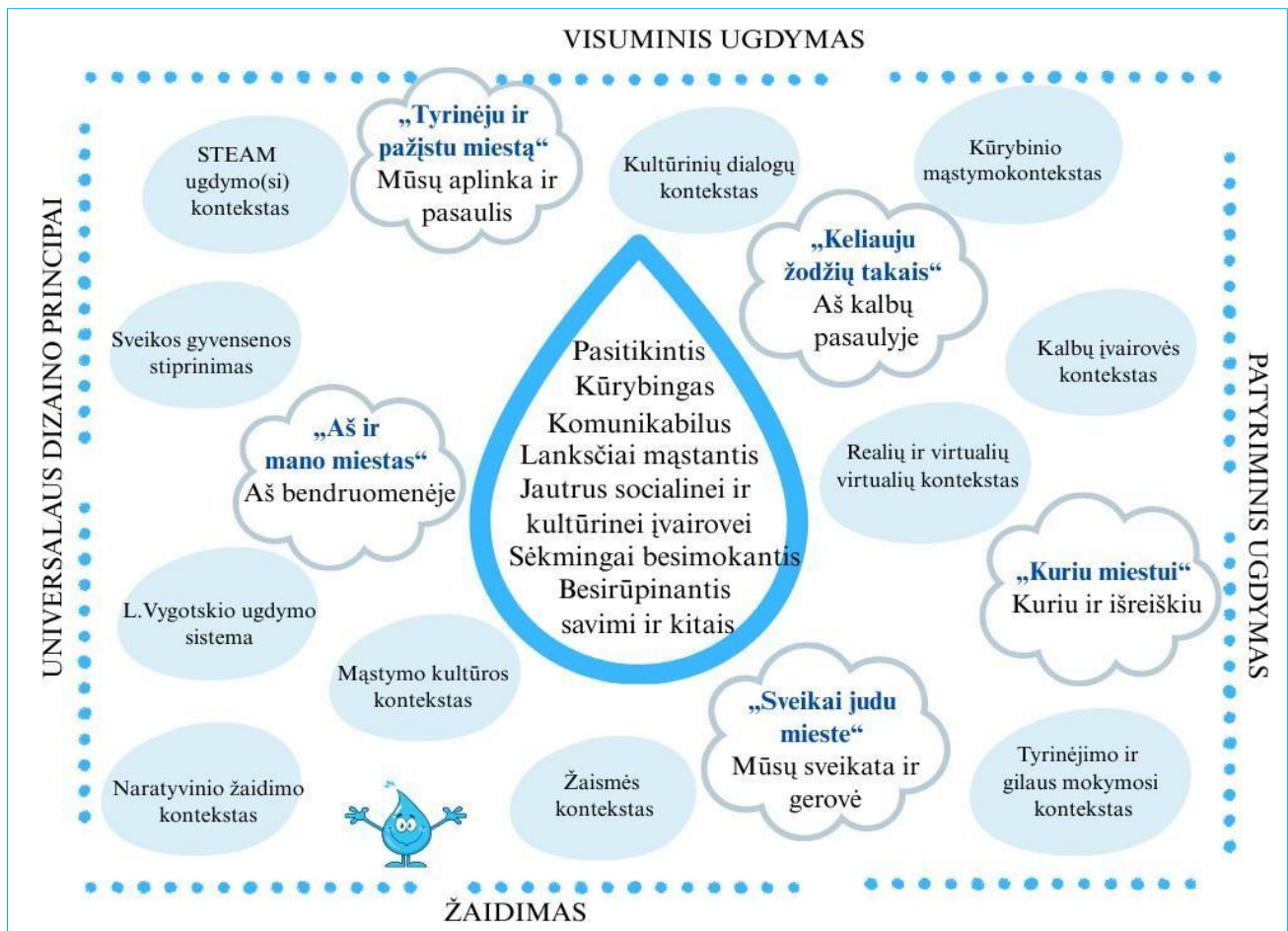
Mūsų mokykla, siekdama įgyvendinti šias sritis, integruoja jas į vaikui artimus teminius kontekstus. Kiekvienai pasiekimų sričiai priskiriama savita teminė ugdymo(si) sritis, atspindinti miesto ugdymo filosofiją (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Nacionalinių ugdymosi sričių (Gairės, 2023) ir įstaigos teminių ugdymo(si) sričių sąsajos

Nacionalinė ugdymosi sritis (Gairės, 2023)	Įstaigos teminė ugdymo(si) sritis
Mūsų sveikata ir gerovė	Sveikai judu mieste
Aš ir bendruomenė	Aš ir mano miestas
Aš kalbų pasaulyje	Keliauju žodžių takais
Tyrinėju ir pažįstu aplinką	Tyrinėju ir pažįstu miestą
Kuriu ir išreiškiu	Kuriu miestui (mieste)

Teminės ugdymo(si) sritys padeda personalizuoti turinį, įtraukti miesto aplinką ir vaikų kultūrinės patirtis į kasdienį ugdymo(si) procesą. Jas galima lanksčiai taikyti įvairiose edukacinėse situacijose, išlaikant dermę su Ikimokyklinio ugdymo gairėse (2023) apibrėžtomis pasiekimų sritimis (žr. 4 paveikslą).

4 paveikslas. Ikimokyklinės ugdymo programos konceptualus modelis

IV. UGDYMO TURINIO ĮGYVENDINIMAS

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas mūsų mokykloje grindžiamas visuminiu požiūriu į ugdymą. Siekiame užtikrinti subalansuotą visų penkių Gairėse (2023) nustatytų ugdymosi sričių plėtotę, jų dermę, vaikų patirčių įvairovę bei ugdymosi procesų pusiausvyrą. Ugdymo(si) procesas orientuotas į vaiko galias, kurios plėtojamos per žaidimą, aktyvų dalyvavimą, kūrybą, atradimus ir bendradarbiavimą.

Ugdymo(si) procese taikomi universalus dizaino mokymuisi (UDM) principai. Jų tikslas – užtikrinti visų vaikų įtrauktį, pritaikant ugdymo turinį, metodus, veiklas ir aplinkas pagal individualius poreikius. Tai sudaro galimybes kiekvienam vaikui visavertiškai dalyvauti bendrose veiklose ir mokytis pagal savo galimybes.

Atsižvelgiant į vaikų amžių, kiekvienai pasiekimų sričiai parengtos ugdymo(si) gairės, suskirstytos į tris amžiaus grupes:

- 1–3 metų vaikams;
- 3–4 metų vaikams;
- 5–6/7 metų vaikams.

Ugdymo(si) turinys formuluojamas vaikui suprantama kalba ir pirmuoju asmeniu, vadovaujantis „Pasiekimų žingsnelių“ metodika. Kiekviena gairė atliepia vaikų raidos ypatumus, skatina aktyvų veikimą, refleksiją ir savarankiškumą. Turinys pateiktas sistemingai - lentelėse, kuriose nurodoma pasiekimų sritis, vaiko amžiaus intervalas ir ugdymo(si) gairės iš vaiko perspektyvos.

Didelis dėmesys skiriamas patyriminiam ugdymui, kuris apima vaiko mąstymą, jausmus ir veiksmus. Veiklos planuojamos taip, kad vaikai galėtų tyrinėti, atrasti, eksperimentuoti, žaisti, bendradarbiauti ir kūrybiškai save išreikšti. Mokymasis vyksta ne tik grupėje, bet ir už jos ribų – miesto erdvėse, gamtoje. Ekskursijos, išvykos, kasdieniai tyrinėjimai ir informacinių technologijų taikymas praplečia vaikų pažinimo horizontus ir stiprina jų mokymosi motyvaciją.

Ugdymo(si) turinio įgyvendinimas grindžiamas vaiko patirtimi ir interesais. Kiekvienas vaikas turi teisę būti išgirstas, veikti savo tempu ir būti savimi. Mokytojai planuoja ugdymąsi stebėdami vaikus, analizuodami jų pažangą ir individualiai pritaikydami ugdymo turinį.

Tęstinumas užtikrinamas nuosekliai plėtojant ugdymo turinį nuo ankstyvojo iki priešmokyklinio amžiaus ir perduodant pasiekimų informaciją tarp mokytojų, kad vaiko perėjimas tarp ugdymo pakopų būtų sklandus (Gairių 49.5 punktas).

Mokykla taiko įtraukiojo ugdymo principus, užtikrinančius kiekvieno vaiko dalyvavimą bendrame ugdymo procese. Vaikams, kuriems reikia specialiosios pedagoginės pagalbos, pritaikomas ugdymo turinys, veiklos ir aplinka. Švietimo pagalba teikiama bendradarbiaujant su specialistais, mokytojais ir tėvais, globėjais (rūpintojais), laikantis universalaus dizaino mokymuisi nuostatų. Vaikai gauna reikiamą pagalbą tiek individualiai, tiek bendrose veiklose.

Amžiaus grupė: 1–3 metų vaikai		
Pasiekimų sritis	Pirmi–treči vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Aplinkos pažinimas (Gairės, p.49) Vertybinė nuostata: Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminis gebėjimas: Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius.	• Atpažįsta ir reaguoja į netolimoje praeityje vykusius šeimos ar grupės įvykius, užfiksuotus nuotraukose, įrašuose. • Ištraukia į kasdienius, rutininius įvykius ir veiklas, parodo, kad žino paros dalių seką ir jaučia veiklų trukmę. • Pažįsta daugiau artimiausioje aplinkoje esančių augalų, gyvūnų, pradeda vartoti tikslus jų pavadinimus, dalyvauja prižiūrint augalus. • Pažįsta daiktų požymius (forma, dydis, spalva, tekstūra), supranta, kad daiktai pagaminti iš skirtingų medžiagų (minkštų, kietų, lengvų, sunkių).	► Su draugais apžiūriu darželio grupę ir kiemą, liečiu žaislus, baldus, pasakau jų pavadinimus. ► Žiūriu pro langą į gatvę, atpažįstu automobilį, autobusą, sakau garsiai, ką matau. ► Laistau gėles, stebiu, kaip sudrėksta žemė, paliečiu lapą – jaučiu, ar jis šlapias. ► Liečiu kaladėlę ir minkštą žaislą, sakau, kuo jie skiriasi. ► Klausausi, kaip skamba varpelis, barškinu žaislus – kuris garsus, kuris tylus. ► Uodžiu vaisių, paragauju, sakau, ar saldus, ar rūgštus. ► Rodau mokytojai nuotrauką ir pasakau, kas joje yra.
Matematinis mąstymas (Gairės, p.50) Vertybinė nuostata: Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais. Esminis gebėjimas: Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą apie kiekį, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį.	• Nuosekliai įvardija skaičius 1, 2, 3, atpažįsta „matomų skaičių“ išraiškas. • Paduoda tiek daiktų, kiek prašoma. • Supranta, ką reiškia būti pirmam, antram. • Palygina du daiktus pagal ilgį, dydį, masę ar tūrį. • Tapatina ir atrenka kelis daiktus pagal spalvą, formą, dydį. • Kopijuoja dviejų elementų sekas (pvz., garsines, judesio, spalvų).	► Skaičiuoju garsiai dėdamas kaladėles: „vienas, du, trys“. ► Duodu draugui du žaislus, kai jis prašo. ► Rūšiuoju žaislus pagal spalvą: sudedu raudonus į vieną dėžę, mėlynus į kitą. ► Lyginu du kamuolius – sakau, kuris didesnis, kuris mažesnis. ► Ploju rankomis paeiliui su draugu – kartoju ritmą. ► Dėlioju kaladėles eilute nuo mažiausios iki didžiausios.

Skaitmeninis sumanumas (Gairės, p.51) Vertybinė nuostata: Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias technologijas. Esminis gebėjimas: Geba naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, atlieka veiksmų sekas.	• Žaidžia su išmaniaisiais žaislais (pvz., robotukais), naudoja pagrindines jų funkcijas. • Žodžiais, veiksmais parodo veiksmų atlikimo eiliškumą. • Pradeda laikytis saugaus naudojimo taisyklių.	► Spaudžiu robotuko mygtuką, stebiu, kaip jis juda. ► Klausau mokytojos: pirmiausia paspausk, paskui padėk. ► Žinau, kad telefonas yra suaugusiųjų daiktas – neliečiu be leidimo. ► Klausau savo balso įrašo žaislinėje įgarsinimo lentoje.
Kalbų supratimas (Gairės, p.52) Vertybinė nuostata: Domisi žodiniiais ir nežodiniais komunikavimo būdais, nusiteikęs išklausyti ir suprasti kitą. Esminis gebėjimas: Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, amžių atitinkančius tekstus.	• Trumpam susikaupia klausydamas, supranta paprastus sakinius. • Reaguoja į ritmo darinius, intonavimą, kūno kalbą, mimiką, gestus. • Skiria paveikslėlius nuo teksto, klausia, kas parašyta. • Stengiasi išklausyti trumpus pasakojimus ar dainas.	► Klausausi mokytojos pasakojimo ir rodau, kur yra šuo paveikslėlyje. ► Suprantu, kai draugas sako „ateik“, einu prie jo. ► Dainuoju su grupe, klausau melodijos, ploju pagal ritmą. ► Klausiu: „Kas parašyta knygoje?“ ir laikiu, kol mokytoja paskaitys.
Tyrinėjimas (Gairės, p.53) Vertybinė nuostata: Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Esminis gebėjimas: Aktyviai tyrinėja save, aplinką, eksperimentuoja, kelia klausimus.	• Smalsauja, atsargiai tyrinėja daiktus, reiškinius. • Fantazuoja, eksperimentuoja su gamtine medžiaga, formomis, garsais. • Pamėgdžioja suaugusįjį, džiaugiasi atradimais	► Pilu vandenį iš vieno indelio į kitą ir stebiu, kaip jis teka. ► Spaudžiu smėlį rankomis, jaučiu, ar jis sausas, ar šlapias. ► Stebiu šešėlį ant grindų ir sakau, kaip jis juda. ► Žiūriu pro lupą į lapą ir pasakoju, ką matau. ► Klausausi paukščio giesmės kieme.
Problemų sprendimas (Gairės, p.54) Vertybinė nuostata: Priima iššūkius, ieško būdų įveikti kliūtį. Esminis gebėjimas: Geba atpažinti kliūtį, ieško pagalbos, taiko patirtį.	• Susidūręs su kliūtimi, parodo ar pasako apie problemą. • Bando spręsti, imituoja kitus arba kreipiasi pagalbos. • Naudoja patirtį problemoms spręsti.	► Kai bokštas nugriūva, bandau pastatyti jį dar kartą. ► Jei nemoku – klausiu draugo ar mokytojo. ► Bandau kitaip, kai nepavyksta.

Mokėjimas mokytis <i>(Gairės, p.55)</i> Vertybinė nuostata: Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Esminis gebėjimas: Pradedą valdyti mokymosi veiklą, stebi, apmąsto pasiekimus.	• Išitraukia į sudominusią veiklą trumpam. • Pasirenka mėgstamą veiklą. • Džiaugiasi tuo, ką atliko ir ko išmoko.	► Pasirenku žaislą, kurį noriu tyrinėti. ► Rūšiuoju daiktus, dėliuju pagal spalvą ar dydį. ► Pasakoju mokytojui, ką šiandien išmokau.
Amžiaus grupė: 3–4 metų vaikai		
Pasiekimų sritis	Treti-ketvrti vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Aplinkos pažinimas <i>(Gairės, p.49)</i> Vertybinė nuostata: Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminis gebėjimas: Pažįsta socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius.	• Atpažįsta pažįstamas vietas darželyje ir už jo ribų. • Skiria pagrindines gamtos sąlygas: lyja, sninga, šviečia saulė. • Pastebi ir įvardija gyvūnų, augalų, metų laikų ypatumus. • Domisi miesto aplinkos objektais (gatvės, transporto priemonės)	► Pastebiu, kas pasikeitė kieme – naujas ženklas ar suoliukas. ► Stebiu, kaip augalas auga, lyginu lapus – kuris didesnis, kuris mažesnis. ► Žiūriu į šviesoforo spalvas, sakau: „raudona – sustojam, žalia – einam“. ► Piešiu pastatą, kurį matau pro langą. ► Klausausi miesto garsų: sirenos, automobilių signalų, paukščių čiulbėjimo.
Matematinis mąstymas <i>(Gairės, p.50)</i> Vertybinė nuostata: Nusiteikęs pažinti pasaulį suprantamais matematiniais būdais. Esminis gebėjimas: Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, taiko supratimą aplinkai pažinti.	• Supranta skaičių seką nuo 1 iki 5, nurodo kiekį mažoje grupėje. • Pradedą suvokti daugiau-mažiau. • Atpažįsta paprastas geometrines figūras. • Supranta sąvokas pirmas, paskutinis, šalia.	► Skaičiuoju žaislus iki penkių, sakau garsiai. ► Palyginu du daiktus – kuris ilgesnis, kuris trumpesnis. ► Rūšiuoju žaislus pagal spalvas, formas. ► Dėliuju kaladėles pagal dydį – nuo mažiausios iki didžiausios. ► Kuriu spalvų seką kaip šviesoforą: raudona, geltona, žalia.
Skaitmeninis sumanumas <i>(Gairės, p.51)</i> Vertybinė nuostata: Domisi ir saugiai naudojami technologijomis. Esminis gebėjimas: Geba pažinti technologijas ir taikyti jas žaidime bei tyrinėjime.	• Naudoja išmanųjį žaislą: įjungia, sustabdo, pakartoja veiksmą. • Supranta garsą, šviesą kaip signalus. • Laikosi paprasčiausių saugumo taisyklių.	► Spaudžiu robotuko mygtuką ir pasirenku jam kelią – kaip gatvę. ► Klausausi, kaip robotukas pypsi, kai pasiekia tašką. ► Žiūriu nuotraukas ekrane, atpažįstu darželio kiemą.

Kalbų supratimas (<i>Gairės, p.52</i>) Vertybinė nuostata: Domisi kalba, supranta girdimus žodžius, tekstus. Esminis gebėjimas: Klausosi ir supranta įvairius tekstus, gestus, kūno kalbą.	• Supranta paprastas instrukcijas, atpažįsta veiksmų žodžius. • Reaguoja į ritmą, toną, intonaciją. • Atpažįsta ženklus, simbolius, prašo paaiškinti žodžius.	► Klausausi pasakojimo apie miesto eismą, sakau, ką supratau. ► Suprantu gestą „sustok“, sustoju. ► Atpažįstu raidę savo vardo kortelėje.
Tyrinėjimas (<i>Gairės, p.53</i>) Vertybinė nuostata: Smalsauja, kelia klausimus, tyrinėja aplinką. Esminis gebėjimas: Eksperimentuoja, analizuoja, daro išvadas.	• Eksperimentuoja su vandeniu, smėliu, spalvomis. • Kelia klausimus „kodėl?“ ir „kas bus, jei...?“. • Įsitraukia į tyrinėjimus su draugais.	► Pilu vandenį iš indo į indą, stebiu, kaip jis teka. ► Maišau dažus, atrandu naują spalvą. ► Žiūriu į lapą pro lupą, sakau, ką matau. ► Matau autobusą paveikslėlyje, sakau, kur važiuoja.
Problemų sprendimas (<i>Gairės, p.54</i>) Vertybinė nuostata: Priima iššūkius, ieško sprendimų. Esminis gebėjimas: Geba pasirinkti sprendimą pagal situaciją.	• Savarankiškai arba su pagalba išsprendžia problemą. • Eksperimentuoja, bando kelis variantus. • Įveikia kliūtį kartu su kitais.	► Kai sugriūna bokštas, bandau pastatyti kitaip. ► Perpilu vandenį į kitą indą, kad tilptų. ► Kai nepavyksta, prašau draugo pagalbos.
Mokėjimas mokytis (<i>Gairės, p.55</i>) Vertybinė nuostata: Noriai mokosi, atranda naujus būdus. Esminis gebėjimas: Gebėjimas stebėti, apmąstyti savo veiklą, išbandyti naujus sprendimus.	• Pasirenka veiklą pagal norus. • Džiaugiasi savo pasiekimais. • Stebi, ką daro kiti, mokosi iš jų.	► Pasirenku žaidimą, žaidžiu jį iki pabaigos. ► Sakau mokytojui, ką išmokau. ► Stebiu draugą ir bandau padaryti taip pat.

Amžiaus grupė: 5–6/7 metų vaikai		
Pasiekimų sritis	Penkti–šešti(septinti) vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Aplinkos pažinimas <i>(Gairės, p.49)</i> Vertybinė nuostata: Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Esminis gebėjimas: Pažįsta socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius.	• Domisi artimiausia aplinka, įvardija žinomus objektus ir jų požymius. • Pasako apie šeimos narius, savo miestą, šalį, metų laikų ypatumus. • Pastebi pokyčius aplinkoje, aiškina jų priežastis. • Atpažįsta valstybinius simbolius, miesto ženklus.	► Pasakoju apie savo miestą ir ką jame galima pamatyti. ► Pastebiu, kaip keičiasi medis pavasarį, sakau, kas pasikeitė. ► Atpažįstu Lietuvos vėliavą, pasakoju, kada ją keliame. ► Įvardiju muziejų, parką, gatvės pavadinimą iš nuotraukos. ► Lyginu seną ir naują miesto nuotrauką, sakau, kuo jos skiriasi.
Matematinis mąstymas <i>(Gairės, p.50)</i> Vertybinė nuostata: Domisi matematika, taiko ją praktinėse situacijose. Esminis gebėjimas: Gebėjimas skaičiuoti, lyginti, matuoti, spręsti paprastas problemas.	• Skaičiuoja objektus, pažįsta skaitmenis, taiko skaičiavimo veiksmus. • Lygina dydžius, matuoja ilgus, apibūdina erdvinius santykius. • Supranta sąvokas daugiau-mažiau, pirmas-paskutinis.	► Skaičiuoju žingsnius einant į parką, pasakau, kiek nuėjau. ► Lyginu du pastatus nuotraukoje – kuris aukštesnis. ► Randu trikampių miesto erdvėje (stogo forma, ženklas). ► Sudėliuoju langelius pagal dydį – nuo mažiausio iki didžiausio.
Skaitmeninis sumanumas <i>(Gairės, p.51)</i> Vertybinė nuostata: Domisi technologijomis, naudoja jas tyrinėjimui ir kūrimui. Esminis gebėjimas: Geba kurti paprastą turinį, naudoti skaitmeninius įrankius saugiai.	• Naudoja planšetę, robotukus, kuria paprastą programą. • Supranta saugaus naudojimo taisykles.	► Programuoju robotuką važiuoti „miesto gatve“. ► Fotografuoju darželio kiemo augalus. ► Kuriu skaitmeninį paveikslą su miesto pastatais.
Kalbų supratimas <i>(Gairės, p.52)</i> Vertybinė nuostata: Domisi kalba, geba suprasti tekstus, diskutuoti. Esminis gebėjimas: Klausosi, supranta, interpretuoja pasakojimus, gestus, ženklus.	• Supranta pasakojimų esmę, geba atpasakoti. • Diskutuoja, užduoda klausimus, paaiškina simbolius.	► Klausausi pasakojimo apie miesto šventę, pasakoju, ką išgirdau. ► Aiškinu, ką reiškia šviesoforo spalvos. ► Atpažįstu ženklą „Stop“ ir paaiškinu, ką jis reiškia.
Tyrinėjimas <i>(Gairės, p.53)</i> Vertybinė nuostata: Smalsauja, tyrinėja aplinką,	• Atlieka paprastus bandymus, kelia hipotezes. • Domisi gamtos ir miesto	► Stebiu šešėlius miesto aikštėje, sakau, kodėl jie ilgi. ► Lyginu orą skirtingomis

kelia klausimus. Esminis gebėjimas: Eksperimentuoja, daro išvadas, analizuoja.	pokyčiais, fiksuoja juos.	dienomis, sakau, kas pasikeitė. ► Stebiu statybų aikštelės nuotraukas, kalbu apie skirtumus.
Problemų sprendimas (<i>Gairės, p.54</i>) Vertybinė nuostata: Priima iššūkius, randa sprendimus. Esminis gebėjimas: Gebėjimas pasirinkti sprendimą, išbandyti kelis variantus.	• Randa būdą įveikti kliūtį. • Eksperimentuoja, derina kelias idėjas	► Kai modeliuoju tiltą iš kaladėlių, išbandau kelis variantus. ► Sukuriu robotukui kelią, kai jis stringa, perplanuoju.
Mokėjimas mokytis (<i>Gairės, p.55</i>) Vertybinė nuostata: Noriai mokosi, geba įvertinti savo pasiekimus. Esminis gebėjimas: Gebėjimas planuoti, apmąstyti, koreguoti savo veiklą.	• Numato veiklos etapus. • Reflektuoja, ką pavyko padaryti.	► Kuriu planą, ką piešiu – pirmiausia namą, tada medį. ► Pasakoju mokytojai, ką pamačiau ir ką naujo sužinojau ekskursijoje.

Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Pedagogo vaidmuo ugdymo(si) veikloje – kurti kontekstus, kurie žadina vaikų prigimtinių smalsumą. Mokytojai skatina vaikų domėjimąsi aplinkos objektais ir reiškiniams, pasitelkdami tokius metodus kaip stebėjimas, eksperimentavimas, skaitmeninės technologijos ir kūrybinės veiklos. Veiklos siejamos su artima aplinka ir miesto kontekstais (vaikui atpažįstami objektai, garsai, ženklai).

Pedagogai užtikrina savarankiško vaikų žaidimo ir struktūruotos veiklos pagal taisykles pusiausvyrą. Jų vaidmuo – palaikyti vaikų pastangas aiškinti savo veiksmus, argumentuoti pasirinkimus ir lanksčiai taikyti sukauptą patirtį naujose situacijose.

Taikomos strategijos ir metodai: personalizuotas, savivaldus, dialogiškas, judrus, tyrinėjantis, kūrybinis ir reflektuojantis ugdymas(is). Tokia prieiga padeda vaikams aplinką patirti visais pojūčiais, gilinti supratimą ir nuosekliai plėtoti gebėjimus.

Amžiaus grupė: 1–3 metų vaikai		
Pasiekimų sritis	Pirmi–treči vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Fizinis aktyvumas (Gairės, p. 48) Vertybinė nuostata: Džiaugiasi judėdamas, noriai išbando naujus judesius. Esminis gebėjimas: Įvaldo pagrindinius judesius, pritaiko juos žaidimuose ir kasdienėse situacijose.	• Vaikšto, bėga, lipa pagal savo galimybes. • Ridena, stumia, tempia įvairius daiktus. • Judėdamas džiaugiasi veikla grupėje ir lauke.	► Bėgu taku grupės kieme ir sustoju, kai pamatau raudoną kortelę. ► Ridenu kamuolį draugui ir laukiu, kol jis man grąžins. ► Lipu į mažą kalnelį ir nusileidžiu čiuožykla. ► Stumiu žaislinį vežimėlį „gatvė“, nubraižyta kiemo take.
Sveika mityba (Gairės, p. 49) Vertybinė nuostata: Norai ragauja įvairų maistą, supranta, kad valgymas svarbus sveikatai. Esminis gebėjimas: Atpažįsta pagrindinius maisto produktus, mokosi tvarkingai valgyti	• Atpažįsta vaisius ir daržoves. • Noriai ragauja naujus skonius. • Mokosi naudotis šaukštu ir gerti iš puodelio.	► Rūšioju plastikinius vaisius „parduotuvėje“ ir dedu juos į krepšelį. ► Ragauju obuolį, sakau, ar jis saldus, ar rūgštus. ► Bandau semti sriubą šaukštu ir džiaugiuosi, kai nešsipila. ► Padedu mokytojai sudėti daržoves į dubenį.
Dienos ritmas (Gairės, p. 50) Vertybinė nuostata: Priima dienos tvarką, suvokia, kad veiklos kartojasi. Esminis gebėjimas: Atpažįsta įprastą dienos veiklų seką ir prisitaiko prie jos.	• Įpranta prie grupės dienos ritmo (valgymas, poilsis, žaidimas). • Atpažįsta veiklas pagal paveikslėlius.	► Klijuoju dienotvarkės korteles ir pasakoju, ką darysime. ► Kai pamatau batukus, žinau, kad eisime į lauką. ► Klausausi ramios muzikos ir guluosi poilsui. ► Pasakau, ką veiksime po pietų – žaisime ar skaitysime.
Kūno švara ir aplinkos tvarka (Gairės, p. 51) Vertybinė nuostata: Supranta, kad švara svarbi sveikatai, stengiasi palaikyti tvarką. Esminis gebėjimas: Atlieka paprastus higienos veiksmus ir tvarkosi po veiklos.	• Plauna rankas po lauko ir prieš valgį. • Padedamas apsirengia ir nusirengia. • Padeda tvarkyti žaislus.	► Plaunu rankas po piešimo su dažais. ► Sudedu žaislus į dėžę, kad grupė būtų švari. ► Sudedu knygeles į lentyną kartu su draugais. ► Išpilu vandenį į kriauklę, kai baigiu gerti.

Saugaus elgesio įpročiai (Gairės, p. 52) Vertybinė nuostata: Supranta, kad taisyklių laikymasis padeda išvengti pavojų. Esminis gebėjimas: Atpažįsta pavojų ir laikosi paprastų saugumo taisyklių.	• Sustabdo veiksmą išgirdęs „STOP“. • Žino, kad negalima lipti ant aukštų baldų. • Laikosi paprastų saugumo taisyklių grupėje ir kieme.	► Sustoju, kai pamatau raudoną kortelę arba išgirstu „STOP“. ► Lipu laiptais laikydamasis už turėklo. ► Žinau, kad į kiemą einu tik su mokytoja. ► Ridenu kamuolį atsargiai, kad neužgaučiau draugo.
Amžiaus grupė: 3–4 metų vaikai		
Pasiekimų sritis	Treti–ketvirtį vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Fizinis aktyvumas (Gairės, p. 48) Vertybinė nuostata: Mėgsta judėti, džiaugiasi fizine veikla lauke ir mieste. Esminis gebėjimas: Įvaldo pagrindinius judesius, geba juos derinti įvairiose situacijose.	• Bėga, šokinėja, lipa ir leidžiasi įvairiomis dangomis. • Žaidžia judriuosius žaidimus laikydamasis taisyklių. • Geba judėti saugiai su grupe miesto erdvėje.	► Bėgu darželio takeliu kaip per „miesto gatvę“, laikydamasis linijos. ► Šoku per „plyteles“ – mažus žiedus ant šaligatvio. ► Lipu į mažą kalnelį parke ir nusileidžiu atsargiai. ► Ridenu kamuolį aikštėje ir laikiu savo eilės žaidime. ► Sustoju prie tikro šviesoforo su mokytoja ir sakau, ką reiškia spalvos.

Sveika mityba (Gairės, p. 49) Vertybinė nuostata: Domisi sveikais produktais, supranta jų svarbą sveikatai. Esminis gebėjimas: Atpažįsta pagrindines maisto grupes, renkasi sveikesnius produktus.	• Skiria vaisius, daržoves, grūdinius produktus. • Žino, kur perkami produktai (parduotuvė, turgus). • Padedamas ruošia sveiką užkandį.	► Dalyvauju žaidime „Miesto turgus“ – renku daržoves į krepšelį. ► Ragauju obuolį ir pasakau, ar jis saldus, ar rūgštus. ► Lyginu, kurie produktai yra daržovės, kurie vaisiai. ► Padedu sudėti morkas į dubenį, kad pagamintume salotas. ► Pasakau, kad vaisius perkame parduotuvėje, o auga – sode.
Dienos ritmas (Gairės, p. 50) Vertybinė nuostata: Supranta, kad veiklos kartojasi, ir mokosi laikytis dienos tvarkos. Esminis gebėjimas: Skiria veiklų seką, laikosi dienos ritmo darželyje ir išvykose.	• Žino, kada bus valgymas, poilsis, žaidimas. • Atpažįsta dienotvarkės veiklas pagal korteles. • Pasako, ką darys po dabartinės veiklos.	► Klijuoju dienotvarkės korteles ir sakau: „Dabar pietūs, po to eisime miegoti.“ ► Pasakau, kad po ekskursijos grįšime ilsėtis. ► Pastebiu, kad lauke buvome ilgiau nei grupėje. ► Stebiu, kaip leidžiasi saulė, sakau, kad jau vakaras.
Kūno švara ir aplinkos tvarka (Gairės, p. 51) Vertybinė nuostata: Supranta, kad švara saugo sveikatą, stengiasi palaikyti tvarką. Esminis gebėjimas: Savarankiškai atlieka higienos veiksmus, tvarkosi po veiklos.	• Plauna rankas prieš valgį ir po lauko žaidimų. • Tvarko savo darbo vietą. • Padedamas palaiko švarą po išvykos.	► Nusiplaunu rankas grįžęs iš lauko ar ekskursijos. ► Sudedu žaislus į dėžę, kad grupė būtų tvarkinga. ► Surenku šiukšles parke su maišeliu. ► Nusivalau batus ant kilimėlio, kad neįneščiau purvo.
Saugaus elgesio įpročiai (Gairės, p. 52) Vertybinė nuostata: Supranta, kad laikantis taisyklių mieste ir darželyje saugiau. Esminis gebėjimas: Laikosi paprastų saugumo taisyklių grupėje, kieme ir miesto erdvėje.	• Sustabdo veiksmą išgirdęs „STOP“. • Atpažįsta pagrindinius kelio ženklus (perėja, STOP). • Vaikšto laikydamasis už rankos su suaugusiuoju.	► Sustojęs prie tikro šviesoforo sakau: „Raudona – sustok, žalia – eik“. ► Einu per pėsčiųjų perėją su mokytoja laikydamasis už rankos. ► Nepaleidžiu draugo rankos einant šaligatviu. ► Sustoju ir laikiu, kol mokytoja pasakys, kad galime pereiti gatvę.
Amžiaus grupė: 5–6/7 metų vaikai		
Pasiekimų sritis	Penkti–šešti(septinti) vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Fizinis aktyvumas (Gairės, p. 48) Vertybinė nuostata:	• Bėga, šokinėja, lipa, derina judesius. • Dalyvauja judriuosiuose	► Bėgu aplink darželį ar parko taku, skaičiuoju ratus. ► Atlieku „miesto sporto“ estafetę

Supranta, kad judėjimas stiprina sveikatą, noriai juda lauke ir mieste. Esminis gebėjimas: Įvaldo sudėtingesnius judesius, geba planuoti savo judėjimą, laikosi taisyklių.	žaidimuose, komandiniuose pratimuose. • Supranta, kodėl reikia judėti sveikatai.	– perlipu „tiltą“, prabėgu „gatvę“. ► Sukuriu savo judesių seką su draugu (pvz., šuolis, pritūpimas, bėgimas). ► Pasakoju, kodėl po judėjimo jaučiuosi geriau.
Sveika mityba (Gairės, p. 49) Vertybinė nuostata: Suvokia sveikos mitybos naudą, pasirenka sveikus produktus. Esminis gebėjimas: Skiria maisto grupes, geba planuoti paprastą sveiką užkandį.	• Įvardija, kodėl vaisius ir daržoves sveika valgyti. • Dalyvauja ruošiant sveiką patiekalą. • Supranta, kodėl per daug saldumynų – nesveika.	► Rūšioju produktų paveikslėlius į „sveikus“ ir „nesveikus“. ► Pasirenku obuolį vietoje saldainio ir pasakau kodėl. ► Padedu gaminti vaisių salotas ir suskaičiuoju ingredientus. ► Kuriu plakatus „Sveikas maistas“.
Dienos ritmas (Gairės, p. 50) Vertybinė nuostata: Supranta, kad dienos tvarka padeda gerai jaustis, bando jos laikytis. Esminis gebėjimas: Planuoja savo veiklą, suvokia poilsio ir veiklos svarbą sveikatai.	• Įvardija dienos dalis. • Žino, kodėl reikia ilsėtis, pakankamai miegoti. • Pasako, ką darys po kitos veiklos.	► Sukuriu savo dienvakę – įtraukiu sportą, poilsį, žaidimą. ► Pasakau, kodėl po sporto reikia gerti daug vandens ir kodėl reikia pailsėti. ► Atpažįstu, kada jau pavargau, ir pasirinku ramesnę veiklą.
Kūno švara ir aplinkos tvarka (Gairės, p. 51) Vertybinė nuostata: Suvokia higienos svarbą sveikatai, palaiko švarą savarankiškai. Esminis gebėjimas: Atlieka higienos veiksmus, rūpinasi savo aplinka.	• Plauna rankas tinkamai, laikosi higienos taisyklių. • Tvarko savo vietą grupėje ir po išvykos. • Prisideda prie aplinkos švaros.	► Nusiplaunu rankas tinkamai po žaidimo ir prieš valgį. ► Sutvarkau savo darbo vietą. ► Surenku šiukšles parke po išvykos. ► Pasakau draugui kodėl rankas plauti yra svarbu.
Saugaus elgesio įpročiai (Gairės, p. 52) Vertybinė nuostata: Supranta, kad laikydamasis taisyklių saugo save ir kitus. Esminis gebėjimas: Laikosi saugaus elgesio taisyklių grupėje, kieme ir mieste.	• Atpažįsta pagrindinius eismo ženklus. • Žino, kaip saugiai pereiti gatvę. • Supranta, kodėl reikia laikytis taisyklių.	► Sustojęs prie šviesoforo pasakau, ką reiškia spalvos. ► Einiu per perėją laikydamasis už rankos su draugu. ► Miesto žaidime „Saugaus eismo miestas“ vaidinu pėsčiąjį.

--	--	--

Ugdymosi kontekstai ir pedagogo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Mokytojo vaidmuo – skatinti vaikų fizinį aktyvumą, sąmoningus sveikos gyvensenos pasirinkimus ir atsakingą elgesį sveikatos bei saugumo atžvilgiu. Mokytojas tampa aktyviu judėjimo partneriu, vaikų iniciatyvų palaikytoju, pavyzdžiu, kuris modeliuoja sveikus įpročius, džiaugiasi vaikų pastangomis, drąsina jų bandymus ir stiprina pasitikėjimą savimi.

Vaikai kviečiami tyrinėti savo kūną ir jo galimybes natūraliose ir prasmingose veiklose: judėdami, šokdami, žaisdami, atlikdami struktūruotas ar spontaniškas veiklas. Įvairūs judesiai – nuo šliaužimo, ridenimosi iki šuolių, estafečių ar komandinių veiklų – padeda vaikams pažinti savo kūno pojūčius, kvėpavimo ritmą, laikyseną, pusiausvyrą, jėgą ir tempą.

Mokytojai organizuoja veiklas, kuriose vaikai tyrinėja sveikos mitybos įpročius, kūno higienos ir poilsio svarbą, saugaus elgesio situacijas. Ugdymo(si) procese naudojami tikri, vaikui atpažįstami objektai – maisto produktai, higienos reikmenys, aktyvaus judėjimo priemonės – padedantys vaikams praktiškai tyrinėti, pažinti, lyginti ir reflektuoti.

Ugdymosi kontekstai kuriami tiek grupės, tiek lauko aplinkose, sporto salėje, žygiuose, miesto aikštelėse ir parkuose. Miesto erdvės tampa prasminga mokymosi terpe, kurioje vaikai taiko saugaus elgesio taisykles, mokosi savarankiško judėjimo, atpažįsta ženklus, ugdosi atsakomybę už save ir kitus.

Mokytojų taikomos strategijos grindžiamos patirtiniu, žaidybiniu, reflektuojančiu, kūrybišku ir universaliu dizainu grįstu ugdymu(si). Taikomi metodai: judrieji žaidimai, estafetės, kūno pojūčių atpažinimo pratimai, emocijų raiškos žaidimai, refleksijos. Kuriama saugi, įtrauki aplinka, kurioje kiekvienas vaikas veikia pagal savo poreikius, galimybes ir individualų tempą

Amžiaus grupė: 1–3 metų vaikai		
Pasiekimų sritis	Pirmi–treči vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Kalbų supratimas (Gairės, p. 32) Vertybinė nuostata: Domisi kalba, garsais, ženklais, noriai klausosi. Esminis gebėjimas: Supranta paprastus žodžius, intonaciją, gestus.	• Klausosi trumpų sakinių, atpažįsta žodžius. • Reaguoja į paprastas instrukcijas. • Atpažįsta garsų skirtumus, gestų reikšmę.	► Klausausi mokytojos pasakytų žodžių ir parodau daiktą. ► Pakeliu rankas, kai girdžiu „aukštyn“, tupiu, kai sakoma „žemyn“. ► Pasuku galvą į garsą, ieškau, iš kur jis sklinda. ► Rodau paveikslėlį ir klausiu: „Kas čia?“ ► Žiūriu į mokytoją, kai ji rodo ženklą „ateik“.
Kalbinė raiška (Gairės, p. 33) Vertybinė nuostata: Nori kalbėti, dalintis mintimis ir jausmais. Esminis gebėjimas: Vartoja žodžius, jungia juos į trumpus sakinius, bendrauja gestais.	• Taria pavienius žodžius, kuria 2–3 žodžių sakinius. • Įvardija pažįstamus objektus, žmones. • Naudoja mimiką, gestus, garsus bendravimui.	► Sakau: „Labas“ sutikdamas draugą. ► Parodau žaislą ir sakau jo vardą. ► Sakau: „Noriu vandens“ arba „duok kamuolį“. ► Kartuju žodžius iš dainelės, juokiuosi su draugais. ► Sakau: „Ačiū“, kai gaunu daiktą.
Skaitmeninis sumanumas (Gairės, p. 42) Vertybinė nuostata: Domisi technologijomis, išbando saugiai. Esminis gebėjimas: Atpažįsta paprastas technologijas, geba atlikti paprastus veiksmus.	• Naudoja paprastas funkcijas (įjungia robotuką). • Atlieka veiksmus pagal eiliškumą (pirmas–paskui). • Žino paprastas taisykles (neliečia telefono be leidimo)	► Paspaudžiu robotuko mygtuką ir stebiu, kur jis važiuoja. ► Klausau mokytojos: „pirmiausia paspausk“, „dabar paleisk“. ► Sakau, ką daro žaislas: „važiuoja“, „suka“.

Meninė raiška (Gairės, p. 46) Vertybinių nuostata: Džiaugiasi garsais, judesiais, vaizdais. Esminis gebėjimas: Reaguoja į muziką, tyrinėja menines priemones, išreiškia save per garsą ir judesį.	• Ploja, šoka pagal ritmą. • Vaizduoja gyvūnų garsus, judesius. • Piešia linijas, keverzoja, lipdo paprastus formų bandymus.	► Ploju rankomis pagal muziką, linksmai juokiuosi. ► Sakau: „Miau“ ar „Au-au“, kai vaizduoju gyvūną. ► Kartu su draugais šoku rateliu. ► Braižau linijas ant popieriaus, rodau, ką piešiu.
Aplinkos pažinimas (Gairės, p. 53) Vertybinių nuostata: Nori pažinti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi atradimais. Esminis gebėjimas: Atpažįsta pažįstamus objektus, jų savybes, pastebi pokyčius.	• Atpažįsta artimus žmones, daiktus ir vietas. • Pastebi paros dalių seką, dienos ritmą. • Susipažįsta su gyvūnų, augalų pavadinimais. • Tyrinėja daiktų savybes (kietas–minkštas, spalvos, formas).	► Apžiūriu darželio kampelius ir pasakau, ką matau. ► Laistau gėlę ir sakau: „lapas šlapias“. ► Liečiu kaladėlę, minkštą pagalvėlę, sakau: „kieta“, „minkšta“. ► Žiūriu pro langą į kiemą, įvardiju mašiną, paukštį. ► Klausausi, kai mokytoja rodo nuotraukas, ir rodau, kur tėtis, kur mama.
Amžiaus grupė: 3–4 metų vaikai		
Pasiekimų sritis	Treti–ketvirtį vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Kalbų supratimas (Gairės, p. 61) Vertybinių nuostata: Domisi žodžiais, klausosi ir supranta sakomą kalbą. Esminis gebėjimas: Supranta paprastas instrukcijas, klauso pasakojimų, atpažįsta emocijas iš balso tono.	• Supranta 3–4 žodžių sakinius, kasdienius žodžius. • Reaguoja į intonaciją, gestus. • Atpažįsta istorijos pradžią ir pabaigą.	► Klausausi pasakojimo ir pasakau, kas įvyko pabaigoje. ► Suprantu mokytojos žodžius: „Eime į salę“, „Pasiimk kepurę“. ► Atpažįstu nuotaiką iš balso – sakau: „Tu pyksti“ arba „Linksmas“. ► Atverčiu knygą ir parodau, kur pradžia.
Kalbinė raiška (Gairės, p. 62) Vertybinių nuostata: Noriai dalijasi mintimis, kuria istorijas. Esminis gebėjimas: Vartoja 4–6 žodžių sakinius, pasakoja apie patirtį.	• Dalyvauja pokalbyje, užduoda klausimus. • Apibūdina daiktą, veiksmą. • Kuria trumpas istorijas.	► Pasakoju draugui, ką veikiau lauke. ► Kuriu pasaką apie mašiną, kuri važiavo per miestą. ► Sakau, kokios spalvos suoliukas parke. ► Klausinėju: „Kur važiuoja autobusas?“

Skaitmeninis sumanumas (Gairės, p. 67) Vertybinė nuostata: Smalsauja dėl technologijų, mokosi jas saugiai naudoti. Esminis gebėjimas: Naudoja paprastas skaitmenines priemones, vykdo veiksmų sekas.	• Įjungia ir sustabdo išmanųjį žaislą. • Supranta veiksmų eiliškumą. • Laikosi saugumo taisyklių.	► Parenku robotukui kelią – nuo darželio iki ženklo „Perėja“. ► Spaudžiu mygtuką ir stebiu, kaip robotukas juda. ► Pasakoju, ką reikia padaryti pirmiausia, ką paskui.
Meninė raiška (Gairės, p. 71) Vertybinė nuostata: Mėgsta meninę veiklą, džiaugiasi kūryba. Esminis gebėjimas: Išreiškia įspūdžius, mintis per daile, muziką, judesį.	• Kuria piešinius, lipdinius. • Atlieka paprastus šokio judesius. • Atpažįsta muzikos kontrastus.	► Piešiu matytą tiltą ir pasakoju, kokios spalvos jis buvo. ► Dainuoju dainelę ir judu pagal muziką. ► Lipdau namą iš molio ir sakau, kam jis skirtas.
Aplinkos pažinimas (Gairės, p. 53) Vertybinė nuostata: Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi naujais atradimais. Esminis gebėjimas: Pažįsta artimos aplinkos objektus, pastebi jų pokyčius, domisi gamtos ir miesto reiškiniais.	• Atpažįsta pažįstamas vietas darželyje ir už jo ribų. • Skiria gamtos reiškinius: lyją, sningą, šviečią saulę. • Pastebi augalų pokyčius, įvardija jų dalis. • Pastebi ir įvardija miesto objektus, ženklus.	► Stebiu, kas pasikeitė mūsų kieme ar gatvėje. ► Įvardiju gamtos reiškinius: „lyją“, „sningą“, „šviečią saulę“. ► Skaičiuoju žingsnius iki parko ir sakau, ką pamačiau pakeliui. ► Pastebiu miesto ženklus: sustojimo, perėjos, klausiu, ką jie reiškia. ► Lyginu medžio lapus parke ir sakau, kuris didesnis.
Amžiaus grupė: 5–6/7 metų vaikai		
Pasiekimų sritis	Penkti–šešti(septinti) vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Kalbų supratimas (Gairės, p. 39) Vertybinė nuostata: Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikacijos būdais, siekia išklausti ir suprasti kitą. Esminis gebėjimas: Klausosi ir supranta įvairių žanrų tekstus, kalbą bei jos reikšmes.	• Supranta pasakojimus, istorijas, jų struktūrą (pradžią, vidurį, pabaigą). • Atpažįsta emocijas iš balso tono, mimikos, kūno kalbos. • Ištraukia į diskusijas, atsako į klausimus, formuluoja savo nuomonę.	► Klausausi pasakojimų, sakau, kas įvyko pradžioje, kas pabaigoje. ► Pastebiu draugo nuotaiką iš balso ar veido išraiškos. ► Diskutuoju, ką galvoju apie istoriją. ► Klausausi istorijos ir sakau, kas buvo įdomiausia. ► Palyginu pasakojimą su tuo, ką mačiau mieste.

Kalbinė raiška (<i>Gairės, p. 40</i>) Vertybinė nuostata: Noriai bendrauja ir reiškia mintis, jausmus, patirtį. Esminis gebėjimas: Pasakoja, kuria paprastas istorijas, dalijasi patirtimi žodžiu.	• Sudaro vientisinius sakinius, vartoja jungtukus. • Kuria istorijas, remiasi savo patirtimi. • Vartoja mandagumo žodžius, kalba pagarbiu tonu.	► Kuriu pasakojimą pagal paveikslėlius. ► Pavadinu ženklus ir simbolius, kuriuos matau mieste. ► Pasakoju, ką veikiu darželio kieme ar parko išvykoje. ► Sukuriu trumpą istoriją apie kelionę į biblioteką. ► Sakau draugui mandagiai: „Prašau“, „Ačiū“.
Skaitmeninis sumanumas (<i>Gairės, p. 42</i>) Vertybinė nuostata: Domisi skaitmeninėmis priemonėmis, atsakingai jas naudoja. Esminis gebėjimas: Naudoja technologijas turiniui kurti, programuoja paprastas sekas	• Fotografuoja, kuria vaizdo turinį. • Programuoja robotuką atlikti veiksmų seką. • Žino saugaus elgesio taisykles.	• Fotografuoju miesto ženklus, kuriuos pastebiu išvykoje. • Parodau, kaip robotukas nuvažiuoja nuo taško A iki B. • Pasakau, ką negalima daryti internete. ► Sukuriu paprastą skaitmeninį sveikinimą grupės draugui. ► Klausau mokytojo nurodymų, ką atlikti pirmiausia, ką vėliau.
Meninė raiška (<i>Gairės, p. 45</i>) Vertybinė nuostata: Domisi menais, džiaugiasi kūrybos procesu. Esminis gebėjimas: Spontaniškai ir tikslingai išreiškia mintis, jausmus per meninę veiklą.	• Kuria piešinius, lipdinius pagal kalbinius įspūdžius. • Interpretuoja pasakojimus gestais, judesiais. • Kuria daineles ar eilėraščius kartu su draugais.	► Nupiešiu ženklą, kurį mačiau miesto gatvėje. ► Kuriu vaidinimą pagal girdėtą pasaką. ► Dainuoju žodžių žaidimo dainelę kartu su draugais. ► Sukuriu dainelę apie mūsų grupę. ► Kuriu paveikslėlį pasakojimo temai.
Aplinkos pažinimas (<i>Gairės, p. 53</i>) Vertybinė nuostata: Domisi aplinkos reiškinais, tyrinėja socialinę ir kultūrinę aplinką. Esminis gebėjimas: Atpažįsta miesto objektus, supranta jų paskirtį, domisi gamta.	• Pažįsta miesto ženklus, pastatus, erdves. • Pastebi pokyčius aplinkoje. • Supranta, kad gamta ir miestas yra susiję.	► Pastebiu, kokie ženklai yra prie mūsų darželio. ► Palyginu aikštę ir parką, pasakau, kuo jie skiriasi. ► Tyrinėju medžius šalia miesto gatvės. ► Aiškinu, kodėl mieste reikia šviesoforo. ► Sakau, kas pasikeitė mūsų gatvėje per savaitę.

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Pedagogo vaidmuo – kurti kalbine prasme turtingą, įtraukią aplinką, kurioje kalba būtų matoma, girdima ir patiriama visais pojūčiais. Mokytojas modeliuoja aiškią, taisyklingą, raiškią kalbą, pasitelkia gestus, mimiką, vizualinius ženklus, užtikrina įvairių raiškos formų prieinamumą pagal universalaus dizaino mokymuisi principus.

Mokymosi erdvės – „iškalbingos“ grupės, lauko zonos ir miesto aplinka. Vaikai kalbą atpažįsta ženkluose, gatvės užrašuose, informacinėse lentelėse, reklamose, QR koduose. Miesto erdvės tampa kalbos tyrinėjimo vieta: vaikai ieško raidžių, simbolių, bando juos perskaityti, fotografuoja, aptaria reikšmes.

Veiklos organizavimas grindžiamas patirtiniu mokymusi ir žaidybinėmis situacijomis – vaidmenų žaidimais, kalbos kampeliais, istorijų kūrimu, lėlių teatru. Vaikai skatinami kurti pasakojimus, dialogus, laiškus, dalyvauti diskusijose. Kalbinės veiklos integruojamos į muziką, judesį, meną, projektines veiklas.

Metodai ir strategijos: klausymasis ir dialogo sekimas, kartojimas, išplėtimas, istorijų kūrimas, kalbos žaidimai, sensorinės ir vizualinės priemonės (paveikslėlių knygos, interaktyvūs standai, žemėlapiai). Ugdymas yra personalizuotas ir įtraukus – kiekvienas vaikas turi galimybę rinktis priemones (knygas, korteles, skaitmeninius įrankius) ir veiklos būdus.

Pedagogo tikslas – padėti vaikui atrasti kalbos prasmę, drąsiai kalbėti, suprasti kitą ir būti išgirstam, plėsti žodyną ir lavinti komunikacinius įgūdžius natūraliose ir prasmingose situacijose.

Ugdymo(si) sritis: Kuriu ir išreiškiu

Įstaigos teminė ugdymo(si) sritis: Kuriu miestui (mieste)

Amžiaus grupė: 1–3 metų vaikai		
Pasiekimų sritis	Pirmi–treči vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Estetinis suvokimas (<i>Gairės, p. 52</i>) Vertybinė nuostata: Domisi, gėrissi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. Esminis gebėjimas: Pastebi, reaguoja į įvairius estetinius aplinkos elementus (spalvas, garsus, formas), džiaugiasi savo ir kitų kūryba.	- Reaguoja į garsų sąskambį, ritmą, spalvų ir formų derinius. - Parodo emocinę reakciją (šypsosi, rodo, įvardija „gražu“). - Atpažįsta vizualinius aplinkos elementus (žaislai, paveikslėliai, gatvės ženklai).	► Stebiu, kaip atrodo skirtingi daiktai ir spalvos aplink mane. ► Rodau, kas man patinka, pasakau „gražu“ arba „nepatinka“. ► Žiūriu į ryškias gėles lauko aikštėje, sakau „raudona“. ► Klausau muzikos, judu pagal ritmą. ► Stebiu spalvotas plyteles ant šaligatvio ir rodykles ant grindų.
Meninė raiška (<i>Gairės, p. 53</i>) Vertybinė nuostata: Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Esminis gebėjimas: Tyrinėja medžiagas, garsus, judesius, spontaniškai reiškia emocijas ir idėjas.	- Kuria paprastus lipdinius, braižo linijas, teplioja dažais. - Dainuoja trumpas daineles, mėgdžioja judesius. - Atlieka paprastus ritminius veiksmus (plojimas, trepsėjimas).	► Bandau piešti įvairiomis spalvomis. ► Šoku, kai groja muzika. ► Teplioju dažais ant popieriaus ir sakau „mėlyna“. ► Plodamas rankomis imu jausti ritmą. ► Lipdau mažą „namą“ iš molio kaip mieste.

Gebėjimas žaisti (<i>Gairės, p. 55</i>) Vertybinė nuostata: Nusiteikęs kurti ir dalyvauti žaidimuose. Esminis gebėjimas: Mėgdžioja kitus, kuria paprastus žaidimo siužetus.	• Žaidžia paprastais vaidmenimis (pvz., „vairuoju autobusą“). • Derina veiksmus su bendraamžiu žaidžiant šalia.	► Žaidžiu „namus“, „parduotuvę“, „kelionę“. ► Įlipu į žaidimų mašiną ir sakau „važiuoju į miestą“. ► Rodau bilietą (popieriaus lapelį) draugui, kai „važiuoju autobusu“.
Kūrybiškumas (<i>Gairės, p. 56</i>) Vertybinė nuostata: Nusiteikęs tyrinėti, bandyti naujas idėjas. Esminis gebėjimas: Naudoja paprastas priemones kūrybiniam sumanymams.	• Kuria naujus derinius iš pažįstamų priemonių (kaladėlės, gamtinė medžiaga). • Rodo norą pakartoti patikusį veiksmą.	► Bandau sujungti daiktus naujais būdais. ► Dedu kaladėles kaip tiltą per „gatvę“. ► Puošiu kartoninį „namą“ lipdukais.
Tyrinėjimas (<i>Gairės, p. 57</i>) Vertybinė nuostata: Domisi aplinka, noriai stebi ir bando. Esminis gebėjimas: Tyrinėja daiktų savybes, stebi pokyčius.	• Pastebi spalvos, dydžio, formos skirtumus. • Bando sužinoti, kas nutiks (pvz., pilant vandenį).	► Stebiu, kas keičiasi, kai liečiu ar judinu. ► Pilu smėlį į kibirėlį, žiūriu, kaip jis byra. ► Lyginu didelį ir mažą kamuolį.
Emocijų suvokimas ir raiška (<i>Gairės, p. 58</i>) Vertybinė nuostata: Domisi savo ir kitų jausmais. Esminis gebėjimas: Atpažįsta ir reiškia emocijas gestais, mimika, žodžiais.	• Pasako „džiaugiuosi“, „piktas“, „bijau“. • Reaguoja į kito emocijas, guodžia arba džiaugiasi kartu.	► Rodau, kai man patinka ar nepatinka. ► Sakau „linksma“, kai žaidžiu. ► Apkabinu draugą, kai jis verkia.

Amžiaus grupė: 3–4 metų vaikai		
Pasiekimų sritis	Treti–ketvirtį vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Estetinis suvokimas (<i>Gairės, p. 52</i>) Vertybinė nuostata: Gėrėsi gamtine, kultūrine aplinka, pastebi jos grožį. Esminis gebėjimas: Pastebi estetinius aplinkos elementus (formas, spalvas, garsus), reiškia savo nuomonę	• Lygina daiktų spalvas, formas, pasako, kas gražu. • Pastebi miesto aplinkoje dailės objektus, spalvotus ženklus. • Reaguoja į muzikos nuotaiką (linksmą, ramią).	► Vaikščiodamas su mokytoja aikštėje pastebiu skirtingas plytelių spalvas ir sakau, kuri man gražesnė. ► Klausausi miesto garsų, atpažįstu linksmą muziką, judu pagal ritmą. ► Stebiu gatvės meno piešinį, sakau: „Čia namas su spalvomis“.
Meninė raiška (<i>Gairės, p. 53</i>) Vertybinė nuostata: Domisi menų kalbomis, kuria, džiaugiasi procesu. Esminis gebėjimas: Kurdamas naudoja įvairias meninės raiškos priemones, improvizuoja.	• Piešia, lipdo objektus pagal sumanymą. • Naudoja daugiau spalvų, detalių. • Interpretuoja muziką judesiu, žodžiu.	► Piešiu savo „miesto parką“ su žaliais medžiais ir geltonais suoliukais. ► Lipdau molio „tiltą“ per „upę“. ► Šoku – judu laisvai, kai muzika groja greitai.
Gebėjimas žaisti (<i>Gairės, p. 55</i>) Vertybinė nuostata: Kuria bendrus žaidimus, laikosi jų taisyklių. Esminis gebėjimas: Dalyvauja vaidmenų, režisūriniuose žaidimuose, inicijuoja veiklas.	• Kuria paprastą siužetą („važiuojame į parduotuvę“). • Naudoja žaidybines kalbas („Šviesoforas sako – sustok“). • Derina veiksmus su keliais vaikais.	► Žaidžiu, kad esu „autobuso vairuotojas“ – pasidarau bilietą, sakau: „Važiuojam į parką“. ► Pasiimu lentelę ir vaidinu, kad esu „policininkas“. ► Draugui sakau: „Sustok, raudona šviesa“.
Kūrybiškumas (<i>Gairės, p. 56</i>) Vertybinė nuostata: Noriai ieško naujų sprendimų, reiškia originalias idėjas. Esminis gebėjimas: Pradedu planuoti kūrybinį veiksmą, pasirenka priemones.	• Sukuria naujų formų junginius iš medžiagų. • Eksperimentuoja, kaip pasiekti norimą efektą (pvz., spalvų maišymas).	► Pasidarau „miesto tiltą“ iš kartono ir jį dekoruoju lipdukais. ► Sumaišau mėlyną ir geltoną, sakau: „Gaunasi žalia“. ► Prie savo piešinio pridėdau popierinį „ženklą“ su raide.
Tyrinėjimas (<i>Gairės, p. 57</i>) Vertybinė nuostata: Smalsauja, klausia „kodėl“, „kas bus, jei“. Esminis gebėjimas: Atlieka paprastus bandymus, samprotauja apie pastebėtus reiškinius.	• Pastebi, kad spalva, forma gali keistis. • Eksperimentuoja su judėjimu, garsais, konstrukcijomis.	► Bandau, kas nutiks, jei kaladėlę padėsiu aukščiau – ar namas laikysis. ► Žaidžiu su vandeniu ir smėliu, sakau: „Kai pilu vandenį, smėlis tampa minkštas“. ► Klausau miesto garsų ir sakau: „Čia važiuoja autobusas“.

Emocijų suvokimas ir raiška (<i>Gairės, p. 58</i>) Vertybinė nuostata: Supranta savo ir kitų emocijas, mokosi jas išreikšti tinkamai. Esminis gebėjimas: Vartoja emocijų pavadinimus, atliepia kito jausmus.	• Pasako: „Man liūdna, kad žaidimas baigėsi“. • Pasidžiaugia draugo kūryba.	► Sakau: „Džiaugiuosi, nes pastatė didelį tiltą“. ► Apkabinu draugą, kai jis liūdi, kad namas sugriuvo. ► Nusišypsau ir pasakau: „Smagu piešti kartu su draugu“.
Amžiaus grupė: 5–6/7 metų vaikai		
Pasiekimų sritis	Penkti–šešti(septinti) vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Estetinis suvokimas (<i>Gairės, p. 55</i>) Vertybinė nuostata: Gėrasi įvairiomis kultūros ir miesto aplinkos formomis, geba aptarti jų ypatumus. Esminis gebėjimas: Atpažįsta estetinius reiškinius aplinkoje, pasako savo nuomonę, džiaugiasi kūrybiniais procesais.	• Įvardija, kas jam gražu mieste (skulptūra, parkas, pastato detalės). • Pasako, kodėl patinka meno kūrinys ar aplinkos elementas.	► Pasakoju: „Man gražūs piešiniai ant sienos, nes spalvos ryškios“. ► Ekskursijoje rodau fontaną ir sakau: „Jis gražiai šviečia vakarais“. ► Kartu su draugu aptariu parodoje matytus paveikslus.
Meninė raiška (<i>Gairės, p. 56</i>) Vertybinė nuostata: Domisi menais, siekia išreikšti išpūdžius įvairiomis priemonėmis. Esminis gebėjimas: Kuria vaizdinius, erdvinius, muzikinius darbus, improvizuoja, derina skirtingas raiškos priemones.	• Sukuria miesto maketą iš antrinių žaliavų. • Pritaiko muzikos garsus judesiui ar piešiniui. • Eksperimentuoja spalvomis ir formomis.	► Piešiu miesto parką ir pridedu ženklus: „Čia pėsčiųjų takas“. ► Konstruoju tiltą iš kaladėlių ir pasakoju, kam jis reikalingas. ► Pagal klausomą muziką kuriu judesius – lėtu ritmu „plaukiu laivu“.
Gebėjimas žaisti (<i>Gairės, p. 57</i>) Vertybinė nuostata: Norai žaisti su kitais, moka tartis, laikytis susitarimų. Esminis gebėjimas: Kuria sudėtingesnius vaidmenų žaidimus, pritaiko taisykles, inicijuoja bendrus sumanymus.	• Sukuria vaidmenų žaidimą „Kelionė po miestą“. • Pasiskirsto vaidmenimis (keliautojai, gidai, vairuotojai). • Laikosi sukurtų žaidimo taisyklių.	► Žaidžiu „Viešąjį transportą“ – renku bilietus, skelbiu sustojimus. ► Su draugais planuoju žaidimo erdvę – gatvės, aikštės, parduotuvės. ► Kuriame žaidimo taisykles ir jas pakabiname ant sienos.

Kūrybiškumas (Gairės, p. 58) Vertybinių nuostatų: Drąsiai išreiškia idėjas, ieško originalių sprendimų. Esminis gebėjimas: Planuoja ir įgyvendina kūrybinius projektus, bendradarbiauja, pritaiko įvairias priemones.	• Sukuria miesto žemėlapi iš popieriaus ir lipnios juostos. • Sugalvoja, kaip pritaikyti antrines žaliavas dekoracijoms.	► Kuriu „svajonių aikštę“ – piešiu suoliukus, fontanus, gėlynus. ► Prie plakato klijuoju nuotraukas su miesto pastatais, juos įvardiju. ► Su draugais planuoju parodą „Mano miestas“ ir rodau darbus tėvams.
Tyrinėjimas (Gairės, p. 58) Vertybinių nuostatų: Domisi aplinka, klausia, aiškinasi, analizuoja pokyčius. Esminis gebėjimas: Eksperimentuoja, stebi miesto aplinkos elementus, daro išvadas, kelia hipotezes.	• Lygina miesto erdves (parkas, gatvė, aikštė), pasako skirtumus. • Atlieka paprastus tyrimus (kas plaukia, kas skęsta).	► Stebiu, kaip keičiasi gatvė rudenį ir pavasarį, fotografuoju skirtumus. ► Bandau, ar popierinė valtis plauks fontane. ► Su draugais žiūrime žemėlapi ir sakome, kur yra mūsų darželis.
Emocijų suvokimas ir raiška (Gairės, p. 59) Vertybinių nuostatų: Supranta savo ir kitų emocijas, reiškia jas tinkamai, atliepia kito jausmus. Esminis gebėjimas: Įvardija jausmus, susijusius su veikla ar patirtimi, pasiūlo, kaip padėti draugui.	• Pasako: „Džiaugiuosi, kad pastatė didelį tiltą“. • Ramina draugą, kai jam nepavyksta.	► Sakau: „Man linksma žaisti parke“. ► Apkabinu draugą, kai sugriuvo jo bokštas, ir siūlau statyti kartu. ► Pokalbio metu pasakau, kas mane pradžiugino veikloje.

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Mokytojo vaidmuo – kurti aplinką, kuri skatintų vaikų kūrybiškumą, estetinį jautrumą ir saviraišką per įvairias menines kalbas. Aplinka modeliuojama taip, kad būtų estetiška, funkcionali, papildyta įvairiomis priemonėmis, medžiagomis, garsais, spalvomis, tekstūromis ir vizualiniais simboliais. Joje vaikai gali rinktis veiklas, medžiagas ir išraiškos būdus, atrasti kūrybinius sprendimus ir improvizuoti.

Pedagogas tampa kūrybinių idėjų įkvėpėju, stebi vaikų iniciatyvas, palaiko jų autentišką raišką, drąsina eksperimentuoti, padeda įgyvendinti sumanymus. Veiklose derinamas spontaniškumas ir struktūruotos užduotys, skatinama simbolinė raiška, vaidybos elementai, projekcinės veiklos.

Strategijos grindžiamos žaidybiniu, patirtiniu ir tyrinėjimu pagrįstu mokymusi. Taikomi metodai: stebėjimas, meninė improvizacija, integruotos veiklos su muzika, judesiu, vaidyba, miesto objektų pažinimu. Vaikai kviečiami kurti plakatus, žemėlapius, instaliacijas, naudoti miesto ženklus ir simbolius savo kūryboje. Tokia prieiga padeda vaikams plėtoti kūrybinį mąstymą, saviraišką, bendravimo įgūdžius ir estetinį suvokimą.

Amžiaus grupė: 1–3 metų vaikai		
Pasiekimų sritis	Pirmi–treči vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Savivoka ir savigarba (p. 55) Vertybinė nuostata: Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Esminis gebėjimas: Susipažįsta su savo kūnu, prisistato, pasako, kas patinka, priskiria save šeimai, grupei.	• Pasako savo vardą, kas jis – berniukas ar mergaitė. • Nurodo 2–3 kūno dalis. • Domisi grupės veikla.	► Pažįstu savo veidą veidrodyje ir sakau: „Čia aš“. ► Pasakau savo vardą, kai mokytoja paklausia. ► Sakau: „Noriu žaisti su draugu“. ► Rodau nuotraukoje savo šeimą ir sakau, kas jie.
Emocijų suvokimas ir raiška (p. 58) Vertybinė nuostata: Domisi savo ir kitų emocijomis. Esminis gebėjimas: Atpažįsta ir įvardija jausmus, išreiškia tinkamai.	• Parodo veido mimika džiaugsmą, liūdesį. • Įvardija „džiaugiuosi“, „piktas“.	► Sakau: „Džiaugiuosi, nes žaidžiu su draugu“. ► Parodau liūdną veidą ir sakau: „Nenoriu eiti namo“. ► Apkabinu draugą, kai jam liūdna.
Savireguliacija ir kontrolė (p. 57) Vertybinė nuostata: Nusiteikęs valdyti elgesį ir emocijas. Esminis gebėjimas: Laikosi paprastų taisyklių, kontroliuoja elgesį su pagalba.	• Nusiramina padedant mokytojui. • Laukia eilės žaidime.	► Sustoju, kai mokytoja sako „STOP“. ► Palaukiu, kol draugas nusileis čiuožykla. ► Pasakau: „Prašau“ ir laikiu savo eilės.
Santykiai su vaikais ir suaugusiais (p. 56) Vertybinė nuostata: Geranoriškai bendrauja ir bendradarbiauja. Esminis gebėjimas: Pasitiki suaugusiais, ieško draugų.	• Dalinasi žaislais. • Mėgdžioja suaugusiojo veiksmus.	► Duodu draugui mašinėlę ir sakau: „Imk“. ► Pasakau: „Žaiskim kartu“. ► Kopijuojau mokytojos rodomus veiksmus.

Amžiaus grupė: 3–4 metų vaikai		
Pasiekimų sritis	Treti–ketvirtį vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Savivoka ir savigarba (p. 55) Vertybinė nuostata: Pasitiki savimi, gerbia save ir kitus. Esminis gebėjimas: Pažįsta save, pristato, domisi savo stiprybėmis.	• Pasako savo vardą, pavardę. • Pasako, kiek jam metų. • Priskiria save šeimai, grupei, miestui („gyvenu Vilniuje“).	► Sakau: „Man 4 metai“. ► Pasakau: „Gyvenu mieste“. ► Parodau šeimos nuotrauką ir papasakoju, kas joje. ► Atpažįstu miesto ženklą (pvz., STOP) ir pasakau, ką jis reiškia.
Emocijų suvokimas ir raiška (p. 58) Vertybinė nuostata: Domisi emocijomis, stengiasi jas suprasti. Esminis gebėjimas: Atpažįsta savo ir kitų emocijas, įvardija, ieško sprendimų.	• Pasako: „Aš piktas, nes negavau žaislo“. • Stengiasi paguosti draugą.	► Sakau: „Bijau eiti vienas, noriu kartu“. ► Draugui sakau: „Nusiramink, aš tau padėsiu“. ► Piešiu „džiaugsmo“ spalvą – geltoną – ir sakau, kodėl.
Savireguliacija ir kontrolė (p. 57) Vertybinė nuostata: Mokosi valdyti emocijas ir elgesį. Esminis gebėjimas: Laikosi susitarimų, geba laukti, nusiraminti.	• Išbūna eilėje neliesdamas kitų. • Vartoja mandagumo žodžius.	► Sakau: „Ačiū“, „Prašau“. ► Laukiu, kol žalia šviesa įsižiebs žaidime „Šviesoforas“. ► Atsikvėpiu giliai, kai supykstu.
Santykiai su vaikais ir suaugusiais (p. 56) Vertybinė nuostata: Geranoriškas bendravimas ir bendradarbiavimas. Esminis gebėjimas: Tariausi, dalinasi, kuria taisykles.	• Siūlo žaidimo idėją: „Pastatykim tiltą“. • Sutaria dėl žaidimo eigos.	► Sakau draugui: „Tu būsi vairuotojas, aš keleivis“. ► Tariuos, kur pastatyti Lego namą. ► Paprašau: „Duok man raudoną kaladėlę“.
Amžiaus grupė: 5–6/7 metų vaikai		
Pasiekimų sritis	Penkti–šešti(septinti) vaikų gyvenimo metai	Ugdymo(si) gairės (iš vaiko perspektyvos)
Savivoka ir savigarba (p. 55) Vertybinė nuostata: Pasitiki savimi, gerbia kitus. Esminis gebėjimas: Supranta savo stiprybes, planuoja veiklą.	• Pasako apie savo pomėgius: „Mėgstu piešti pastatus“. • Sukuria trumpą planą: „Pirmiausia pastatysim tiltą, po to namą“.	► Sukuriu savo projekto idėją – „Miestas vaikams“. ► Pasakau: „Aš gerai konstruoju, galiu padėti draugams“. ► Įvardiju, ką noriu išmokyti šiandien.

Emocijų suvokimas ir raiška (p. 58) Vertybinė nuostata: Supranta jausmus, aptaria jų priežastis. Esminis gebėjimas: Analizuoja emocijas, siūlo sprendimus.	• Pasako: „Liūdžiu, nes nepavyko planas“. • Siūlo sprendimą: „Gal padarykim kitaip“.	► Sakau: „Pykstu, bet pabandyčiau dar kartą“. ► Paguodžiu draugą: „Sugalvosim kitą idėją“. ► Pasidalinu, kas man padeda nusiraminti.
Savireguliacija ir kontrolė (p. 57) Vertybinė nuostata: Valdo elgesį, planuoja laiką. Esminis gebėjimas: Išlaiko dėmesį, laikosi susitarimų.	• Sukuria planą su draugais ir jo laikosi. • Nusiramina savarankiškai (kvėpavimu, atsitraukimu).	► Pasakau: „Baigsiu darbą ir tada žaisiu“. ► Stabdau save ir sakau: „Palauksiu savo eilės“. ► Užbaigiu pradėtą statinį iki galo.
Santykiai su vaikais ir suaugusiais (p. 56) Vertybinė nuostata: Bendradarbiauja, toleruoja skirtumus. Esminis gebėjimas: Tariasi, priima kitų nuomones.	• Dalyvauja diskusijoje dėl bendro projekto. • Sutinka su kompromisu.	► Sakau: „Gal darom aikštę čia, kad visiems patiktų“. ► Kartu su draugais susitariame dėl taisyklių. ► Pasakau: „Ačiū, kad padėjai“.

Ugdymosi kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai

Ugdymo(si) kontekstai ir mokytojo vaidmuo, strategijos, metodai, būdai
Šios srities tikslas – padėti vaikui pažinti save, suprasti jausmus, užmegzti prasmingus santykius, tapti atsakingu bendruomenės nariu. Ugdymas grindžiamas žaidimu, patirtine veikla, bendravimu, refleksija ir kasdienėmis situacijomis.

Mokytojo vaidmuo – kurti saugią, įtraukiančią aplinką, palaikyti vaiko tapatumo formavimąsi, stiprinti pasitikėjimą savimi. Mokytojas įvardija vaikų jausmus, kalba apie emocijas, padeda jas atpažinti ir tinkamai išreikšti. Skatina socialinį bendravimą per žaidimus, ritmines veiklas, pasakų aptarimą, diskusijas.

Vaikai tyrinėja save ir kitus naudodami veidrodžius, nuotraukas, asmeninius daiktus, simbolinius žaidimus. Jie mokosi kalbėti apie savo patirtį, išsakyti jausmus, pastebėti kitų emocijas, tartis dėl bendrų susitarimų, prisiimti atsakomybę.

Strategijos ir metodai: dialogas, pokalbiai ratu, istorijų kūrimas, situacijų analizė, meninė raiška, vaidybos elementai, projektinės veiklos. Naudojami simboliai, schemos, ženklai, vaizdai, QR kodai, padedantys vaikui reflektuoti save ir aplinką.

Aplinkos organizavimas: skaidri, estetiška, atspindinti vaikų patirtis – darbai, nuotraukos, miesto elementai. Vaikai įtraukiami kuriant grupės taisykles, dienos ritmą, sprendžiant kasdienės situacijas. Įgyvendinant universalaus dizaino principą, siūlomoms įvairios priemonės (garsinės, vizualinės, lytėjimo), tekstas pateikiamas kartu su vaizdu, simboliais.

V. VAIKŲ UGDYMO SI PAŽANGA, UGDYMO SI TĘSTINUMAS

Vaiko ugdymosi pažangos vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiko galias, poreikius ir pasiekimus rinkimas, analizė bei interpretacija, siekiant suprasti individualų vaiko tobulėjimo kelią. Vertinimas padeda ne tik atpažinti vaiko stiprybes, bet ir planuoti tolesnį ugdymo turinį, pasirenkant tinkamiausius metodus tiek įprastos raidos vaikams, tiek turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių ar išskirtinių gebėjimų.

Vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimo tikslai:

- Pažinti kiekvieną vaiką, atpažinti jo pasiekimus skirtingose ugdymo(si) srityse;
- Padėti vaikui augti ir tobulėti, laiku atpažinti individualius ypatumus ir švietimo pagalbos poreikius;
- Teikti tikslią, individualizuotą informaciją tėvams, globėjams (rūpintojams), mokytojų komandai ir mokyklos administracijai;
- Pagrįsti ugdymo planavimą ir įsivertinti ugdymo veiksmingumą;
- Užtikrinti vaiko ugdymosi tęstinumą pereinant į kitą amžiaus grupę ar ugdymo pakopą.

Vertinimo metodika ir organizavimas:

Vertinimas grindžiamas individualizavimo, nuoseklumo ir bendradarbiavimo principais. Remiamasi Ikimokyklinio ugdymo gairėse (2023) apibrėžtomis 18 pasiekimų sričių ir metodine priemone „Pasiekimų žingsneliai“. Vertinami tiek vaiko pasiekimai, tiek pažanga, lyginant su ankstesniais rezultatais.

Vertinimo etapai:

- **Pradinis vertinimas** – atliekamas atvykus vaikui į įstaigą ar keičiant ugdymo lygmenį, stebint adaptaciją, gebėjimus, poreikius.
- **Nuolatinė stebėseną ir dokumentavimas** – kasdien naudojami įvairūs metodai: vaikų darbų analizė, refleksija, pokalbiai, el. įrašai el. dienyne „Mūsų darželis“, vaiko aplanke ar laikmenoje.
- **Apibendrintas įvertinimas** – atliekamas 2 k./m. (rudenį ir pavasarį), rezultatai aprašomi, akcentuojama pažanga. Vertinimas pristatomas tėvams individualiai. Esant poreikiui, dalyvauja švietimo pagalbos specialistai, administracija, Vaiko gerovės komisija.
- **Tolesnio ugdymo planavimas** – remiantis vertinimo rezultatais, planuojamos individualizuotos veiklos, parenkami metodai, sudaromi pagalbos planai.

Vaiko į(si)vertinimas:

Vaikai skatinami aktyviai reflektuoti savo ugdymosi patirtis. Taikomi amžių atitinkantys metodai: emocijų kortelės, simboliai, pokalbiai, darbų pristatymas, grupinės refleksijos. Ši veikla ugdo vaikų pasitikėjimą savimi, savistabą, socialinius įgūdžius.

Mokytojų ir specialistų bendradarbiavimas:

Vertinime dalyvauja visa mokyklos bendruomenė:

- Grupės mokytojai – stebi kasdienę veiklą, planuoja tikslus, fiksuoja pasiekimus.
- Meninio ugdymo mokytojai – vertina kūrybinius gebėjimus.
- Fizinio ugdymo mokytojai – stebi fizinės raidos pokyčius.
- Švietimo pagalbos specialistai – vertina specialiųjų poreikių vaikų pažangą, teikia

rekomendacijas (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Vertinimo periodiškumas pagal amžių

Vaiko amžius	Vertinimo forma	Periodiškumas	Dokumentavimas
1–3 metai	Nuolatinė stebėseną, pasiekimų fiksavimas	Kartą per 6 mėn.	Pasiekimų žingsneliai: 1–3 m.
3–4 metai	Individuali ir grupinė stebėseną, refleksija	Du kartus per metus	Pasiekimų žingsneliai: 4–5 m.
5–6 (iki 7) metai	Struktūruotas stebėjimas, refleksija, pokalbiai su vaiku	Du kartus per metus (ruduo/pavasaris)	Pasiekimų žingsneliai: 5–6 m.
Specialiųjų poreikių vaikai	Individualizuota stebėseną, specialistų įžvalgos	Pagal poreikį (min. k./m.)	Pasiekimų lapuose

Ugdymo tęstinumas

Ikimokyklinio ugdymo(si) laikotarpiu plėtojamos pasiekimų sritys yra nuosekliai derinamos su priešmokyklinio ugdymo(si) kompetencijomis, siekiant užtikrinti vaikui vientisą ir nuoseklų ugdymosi kelią. Ugdymo turinys ir pasiekimų sritys planuojamos taip, kad vaikas galėtų nuosekliai tobulėti ir būtų visapusiškai pasirengęs mokyklai.

Vertinimo procesas padeda užtikrinti ugdymosi patirties tęstinumą – surinkta informacija apie vaiko pasiekimus, poreikius ir individualius ypatumus perduodama kitai amžiaus grupei ar ugdymo pakopai. Tėvai, globėjai (rūpintojai) įtraukiami į šį procesą: jiems teikiama grįžtamoji informacija, jie kviečiami reflektuoti kartu su mokytojais, bendradarbiauti planuojant ugdymą(si) ir kuriant vaikui palankią aplinką.

Pereinant iš ikimokyklinio į priešmokyklinį ugdymą, mokytojai vadovaujasi **Ikimokyklinio ugdymo gairių (2023) 49.5 punktu**, kuriame numatyta, kad ugdymo turinys ir pasiekimų sritys turi būti suderinti, siekiant užtikrinti nuoseklų ir vientisą vaiko ugdymą(si).

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo programos projektas 2025 m. ____ mėn. ____ d. pristatytas mokyklos bendruomenei.

Naudoti šaltiniai:

1. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas. Internetinė prieiga: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.458203> Ikimokyklinio ugdymo gairės, patvirtintos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. V-973. Internetinė prieiga: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/asr>
2. Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Ikimokyklinio ugdymo skyriaus 2025-01- 20 raštas Nr. A51-11598/25(3.3.2.26E-IKU) „Dėl ikimokyklinio ugdymo programų atnaujinimo“. Internetinė prieiga: <https://www.eduvilnius.lt/naujienos/ikimokyklinio-ugdymo-programu-analize-sekmingam-ugdymo-programu-gairiu-igyvendinimui/>
3. Vygotskio sociokultūrinė raidos teorija.
(Naudota teorinė literatūra ir ikimokyklinio ugdymo gairių interpretacija.)
4. Reggio Emilia ugdymo filosofijos pagrindai.
(Naudota teorinė literatūra ir ikimokyklinio ugdymo gairių interpretacija.)
5. Universalios dizaino mokymuisi (UDM) gairės. Internetinė prieiga: <https://tukstantmeciomokyklos.lt/wp-content/uploads/2023/11/Universalios-dizaino-mokymuisi-gaires-1.pdf>
6. Vilniaus miesto švietimo, kultūros, sporto ir bendruomenės įstaigų informacija (pvz., Energetikos ir technikos muziejus, MO muziejus, Lietuvos nacionalinis muziejus, Vilniaus teatras „Lėlė“, Adomo Mickevičiaus biblioteka ir kt.).
7. Konkrečių įstaigų tinklalapiai: Energetikos ir technikos muziejus – <https://etm.lt/>, MO muziejus – <https://mo.lt/> Lietuvos nacionalinis muziejus – <https://lnm.lt/>, Vilniaus teatras „Lėlė“ – <https://teatraslele.lt/>, Adomo Mickevičiaus biblioteka – <https://amb.lt/>).
8. Mokyklos vidaus dokumentai (ugdymo(si) patirties refleksijos, tėvų ir bendruomenės apklausos, vaikų pasiekimų stebėsenos duomenys).

Įsivertinimas atliktas remiantis „Ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programos vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika.“

Mokyklos stipriosios veiklos sritys:

1.Vaikų ugdymas organizuojamas pagal jų poreikius, pomėgius, amžiaus galimybes (2.1.1.) Ugdymas orientuotas į vaiką – atsižvelgiama į jo gebėjimus, interesus ir emocinius poreikius. Tai leidžia kiekvienam vaikui augti savo tempu ir pasiekti asmeninę pažangą.

2.Veiklos siejamos su vaikų patirtimi, gyvenimo kontekstu, aktualijomis (2.1.3.)

Dauguma Mokytojų nuosekliai taiko praktikas, kurios padeda vaikams ugdytis per jiems prasmingą ir pažįstamą kontekstą.

3.Tėvai informuojami apie vaikų ugdymą ir pasiekimus (6.1.1.)

Veiksmingas informacijos teikimas užtikrina šeimų įsitraukimą ir padeda joms geriau suprasti vaikų ugdymo(si) procesus.

4.Mokytojai dalyvauja kvalifikacijos tobulinimo renginiuose ir taiko įgytas žinias (7.2.2.) Mokytojai aktyviai mokosi ir įgyvendina naujas praktikas, prisidedančias prie ugdymo kokybės augimo.

5.Vadovas palaiko komandą, sudaro sąlygas bendradarbiavimui ir tobulėjimui (7.1.1.)

Komandinis darbas, atvirumas pokyčiams ir lyderystė grindžiama pasitikėjimu bei bendradarbiavimu.

Mokyklos tobulintinos veiklos sritys:

1.Vaikų individualios pažangos stebėjimas ir sistemingas fiksavimas (2.4.3.)

Nors stebėjimas vyksta, nėra vieningos sistemos ar aiškių gairių, kurios užtikrintų nuoseklų pažangos dokumentavimą visose grupėse.

2.Vaikų aktyvus dalyvavimas ugdymo procese: galimybė rinktis priemones, erdves, partnerius (2.1.2.)

Pastebimas nepakankamas vaikų įtraukimas į ugdymosi sprendimų priėmimą, trūksta vieningos sistemos taikant laisvo pasirinkimo principą.

3.Tėvų įtraukimas į Mokyklos veiklų organizavimą (6.2.1.)

Tėvai retai kviečiami bendradarbiauti organizuojant veiklas – būtina skatinti aktyvesnį jų dalyvavimą Mokyklos gyvenime.

4.Mokyklos aplinka skatina vaikų savarankiškumą, tyrinėjimą, kūrybą (3.1.1.)

Aplinkos kokybė netolygi – dalyje grupių trūksta įvairovės, tyrinėjimui ir kūrybiškumui skirtų priemonių, ypač lauko aplinkoje.

5.Universalaus dizaino mokymuisi (UDM) principų taikymas kasdienėje veikloje (4.2.1.)

Nepakankamai nuosekliai taikomos įtraukiojo ugdymo strategijos – būtina Mokytojų kompetencijų stiprinimas ir praktinis žinių taikymas.

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Vilniaus miesto savivaldybė 188710061, Konstitucijos pr. 3, LT-09601, Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL PRITARIMO VILNIAUS LOPŠELIO-DARŽELIO „RASA“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMAI
Dokumento registracijos data ir numeris	2025-06-09 Nr. A15-1186/25
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Almeda Kučinskienė, Ikimokyklinio ugdymo skyriaus vedėja, Ikimokyklinio ugdymo skyrius
Sertifikatas išduotas	ALMEDA KUČINSKIENĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2025-06-09 09:48:00 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2025-06-09 09:48:18 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2024-02-28 19:13:13 – 2029-02-26 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA-2, VI Registru Centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Vilniaus miesto savivaldybės administracija, į.k. 188710061 LT", sertifikatas galioja nuo 2024-12-18 11:49:40 iki 2027-12-18 11:49:40
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema „Avilys“, versija 3.5.84.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2025-06-09 10:15:15)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2025-06-09 10:15:15 Dokumentų valdymo sistema „Avilys“